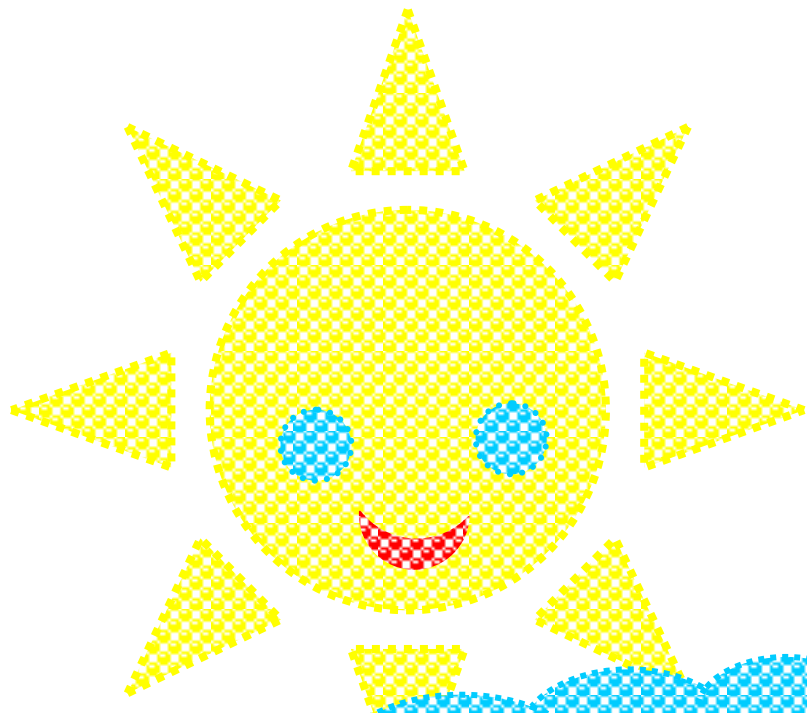

Nevelési program

"Olyan óvoda a miénk,
Szébbet nem is ismerek,
vidáman és nagy örömmel
játszik a sok kis gyerek."

Tiszagyulaházi Aprajafalva Óvoda

Tiszagyulaháza 2013.

I. ÁLTALÁNOS RÉSZ

1. BEVEZETÉS

Alapgondolatunk:

„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni - vess magot,

Ha egy évtizeddel számolsz – ültess fát,

Ha terved egy életre szól – embert nevelj.”

Amikor egy idegen ellátogat hozzánk, és csak a külsőségekre hagyatkozik, kellemesen csalódik, amikor óvodánkba lépve egy bensőséges hangulatú kis közösséggel találja magát szembe. A gyerekek nyíltszívűsége, barátságos kedvessége és közvetlensége, magával ragadja az idelátogatókat, s talán azt is megérzi, hogy mi magunk felnőttek is erősen kötődünk az óvodánkhoz.

E kis létszámú nevelőközösségünk számára meghatározó, felelősségteljes feladat, hogy milyen értékeket közvetítünk, s az óvodáskor végére milyen fejlettségi szintre juttatjuk el az gyermekeinket.

Programunk jelenleg: A Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program.

A 137/1996. (VIII.28.) kormányrendelet megjelenésével tartalmazta az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramját. Ennek alapján került kidolgozásra a helyi nevelési programunk, „A Komplex Prevenciós Óvodai Program,” melyet 1999. szept. 1-től vezettünk be.

A 2008-ban soron következő újabb felülvizsgálat elmaradt intézményi társulás miatt.

A társulás következtében a GÚT Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde tagintézményeként csatlakoztunk a görbeházi Gólyafészek Óvoda által kidolgozott pedagógiai programjához, mely leginkább a „**Tevékenységközpontú Óvodai Programhoz**” mutat hasonlóságot. A továbbiakban a társulás megszűnésével is maradni kívánunk e programnál mivel azonosulni tudtunk az új program nevelési céljával és szemléletével, azonban a Komplex Prevenciós Óvodai Program szellemisége sokszor visszaköszön az új program átdolgozása során, mivel hosszú éveken át dolgoztunk a KPOP. cél és feladatrendszerével.

A programbeválás felülvizsgálata megtörtént, 2003. szept. 1-ig.

E tervezet további módosításait a törvényi változások figyelembe vételével kívánjuk folyamatosan elvégezni.

A program további felülvizsgálatának ideje a törvényileg szabályozott keretek között történik.

A HOP az óvoda szükséges, fontos dokumentuma, amely tájékoztatást ad az óvodai szolgáltatást igénybevevőknek arról, hogy milyen értékeket közvetít az óvoda, s az óvodáskor végére milyen fejlettségi szintre kívánjuk eljuttatni az óvodánkba járó gyermeket.

Ez a dokumentum a fenntartót is tájékoztatja, és a költségvetés elkészítésénél is támpontot adhat a fejlesztések lehetőségének vonatkozásában.

2. TÖRVÉNYI HÁTTÉR

A pedagógiai tevékenység tudatos és szakszerű irányításához nélkülözhetetlen, hogy világos ismereteink, elképzeléseink legyenek a nevelési-oktatási folyamat szerkezetéről, elemeinek kölcsönhatásairól, megszervezésének elméleti és gyakorlati törvényszerűségeiről.

➤ **Megfeleltetés az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával.**

➤ **Megfeleltetés a Köznevelésről szóló törvényekkel.**

- 32/1997. (XI.5.) számú, valamint az azt módosító 19/2001. (III.21) OM rendelet és a 18/2002. (IX.29.) OM rendeletről, a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvei.
- 1949.évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról
- 23/1997. (VI.4.) számú MKM rendelet és az azt módosító 37/2000. (X.29.) rendelet a Fogyatékos gyermekek nevelésének irányelveiről és az azt módosító 2/2005.(III:I) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének irányelve.
- 1997.tv. XXXI. törvény. A gyermekek védelméről és jogairól.
- 185/1999. (XII.13.) Korm. Rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, amely a tovább képzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. Rendeletet módosítja.
- 1/1998. (VII.24.) OM rendelet a kötelező felszerelési és eszköz normáról.
- 36/1999. (VIII. 24.) OM rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról.
- A többször módosított 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet a nevelési – oktatási intézmények működéséről.
- 2003. évi törvény az Egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség elmozdításáról.
- 36/1999. (VIII.) OM rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról.
- 2011. évi CXC. törvény. A nemzeti köznevelésről.
- 368/2011. Kormányrendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról (államháztartás részét képező intézmények számára)
- 3-2012. (VI.8.) EMMI rendelet a 2012-2013-as tanév rendjéről.
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. Rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról.

3. AZ ÓVODA JOGI STÁTUSZA, ADATAI

A költségvetési szerv típusa:	Óvoda (közzszolgálati közintézmény)
A költségvetési szerv megnevezése:	Tiszagyulaházi Aprajafalva Óvoda
Székhelye:	4097 Tiszagyulaháza, Jókai u.7. Telefon: 36 (52) 391 – 993 E-mail: ovitgyhaza@gmail.com
Az intézmény OM azonosítója:	202013
Az óvodai férőhelyek száma:	50 fő
Az óvodai csoportok száma:	1
Alaptevékenysége:	Az óvodáskorú gyermekek nevelése a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig, legfeljebb 8 éves korig Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása, kimenő rendszerbe a megszüntetése.
Az intézmény gazdálkodási jogköre:	részben önálló gazdálkodó költségvetési intézmény
Az óvoda, fenntartója:	Községi Önkormányzat 4097 Tiszagyulaháza, Kossuth u. 73. sz. Tel: 52/391-990
Felügyeleti szerve:	Tiszagyulaháza, Község Önkormányzata Képviselő-testülete
Az óvoda megbízott vezetője:	Szabó Sándorné
A program készítői és benyújtója:	Az óvoda 2 fős nevelőközössége: Szabó Sándorné Nagy Zoltánné

II. HELYZETELEMZÉS

1. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA

1.1. Településünk sajátosságai

Tiszagyulaháza egy csendes, nyugodt kistelepülés, Hajdú-Bihar megye legészakibb községe. A Tiszához közel, a Tisza-Sajó torkolattól 3 km-re helyezkedik el. A falu 1904-ben alakult, jelenleg 812 lakosa van

Tiszagyulaháza hátrányos helyzetű település.

Ennek okai:

- A község perifériás elhelyezkedése (távol a megyeszékhelytől; látogatott idegenforgalmi nevezetességektől).
- A foglalkoztatottak alacsony átlagjövedelme.
- A falu elöregedőben van.
- Lassan, de folyamatosan csökken a születések száma.
- Következésképpen növekszik a szociális gondoskodást igénybevevők száma.

Községünk intézményei:

- Általános Iskola
- Egy csoporttal működő Napközi Otthonos Óvoda

1.2. Óvodánk története

Településünkön óvoda 1963-tól kezdve működött nyaranta, idény jelleggel, csak 2 hónapon át, az általános iskolában, gyermekmegőrző funkciót betöltve.

1970-ben végre átadták a település központjához közel, az iskola mögötti zárt területen, csendes, nyugodt környezetben a 2 tágas, világos nagy foglalkoztatókkal rendelkező új épületet.

Az egyik helyiségben az osztatlan csoportú óvoda, míg a másikban a napközis csoport kapott helyet.

Megoldódott az étkezés feltétele, mert helyet kapott az új épületben a főzőkonyha is.

Az intézmény alapterülete: 331 m², mely egy hatalmas zárt udvaron fekszik. 1972-ben kerültek telepítésre a fémházak, nyitott babakáz és homokozó.

1990-ben elköltözött a napközis csoport, így régi álmunk teljesülhetett. Csoportbontásra került sor, melyet a hosszú éveken át tartó nagyon magas gyermeklétszám (40-45 fő) indokolt. Sajnos a létszám csökkenése miatt 1997-ben újra össze kellett vonni a csoportot. Az óvoda megnyitásától 1990-ig a Polgári I.sz. Önálló Vezetésű Óvoda tagóvodájaként üzemelt.

A helyi önkormányzati rendszer kiépítése óta 2005-ig önálló intézményként működünk, azonban 2005-től elkezdődött az óvoda életében a társulások időszaka.

Újtikos-Tiszagyulaháza társulása 2005-től-2009.-ig tartott. Ezt követte egy újabb átszervezés 2009-től – 2012 nevelési év végéig, három település társulásával.

Ezeknek a társulásoknak mozgatórugója az állami normatívák igénylésének lehetősége volt.

A törvényi változások következtében, a település önkormányzata vállalta az intézmény működtetését 20013.01.01.-től a törvény előírásainak megfelelően.

Jelenleg újra önálló intézményként üzemelünk **egy vegyes életkorú csoporttal**.

2. GYERMEKLÉTSZÁM ALAKULÁSA

Óvodánkba a gyermekek családból jönnek. Folyamatosan visszatérő jelenség a körzeten kívülről érkező felvételi igények kielégítése. Etnikai, nemzeti kisebbséghez tartozó gyermekek létszáma megnövekedett.

A családok fontosnak tartják az óvodai nevelést, a gyermekeket 1-2 fő kivételével már 2 és fél 3 éves kortól beíratják intézményünkbe.

Különösen figyelünk a hátrányos helyzetű családok meggyőzésére, valamint a rendszeres óvodába járatás fontosságának tudatosítására.

A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvodák kiegészítő szerepet játszanak ebben. Úgy gondoljuk, hogy mindent megteszünk annak érdekében, hogy segíteni tudjunk a szülőknek szakmai tanácsokkal, jó példával, a lehetőségek felhasználásával szükség esetén szakemberhez való irányítással, hangsúlyozzuk az együttnevelés fontosságát.

3. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Óvodapedagógusok száma: 2 fő

Technikai dolgozók száma: 1 fő

Név:	Képesítés:	Szakirányú továbbképzés 1999 – 2003- 2013 között
Szabó Sándorné	Felsőfokú óvodapedagógus	Komplex Prevenciós Óvodai Programra felkészítő (tanúsítvány 30 óra) Számítógép-kezelő és szövegszerkesztő tanfolyam (60 óra) Minőségbiztosítási alapismeretek (tanúsítvány 30 óra) Fejlesztő pedagógus alapismeretek (tanúsítvány 120 óra)
Nagy Zoltánné	Felsőfokú óvodapedagógus	Komplex Prevenciós Óvodai Programra felkészítő (tanúsítvány30 óra) Számítógép-kezelő és szövegszerkesztő tanfolyam (60 óra) Minőségbiztosítási alapismeretek (tanúsítvány 30 óra) Fejlesztő pedagógus alapismeretek (tanúsítvány 120 óra)
Mezei Jánosné	Dajka – szakmunkás végzettség	-

Óvodánkban hosszú évek óta állandó, összeszokott, egységes nevelési koncepcióval rendelkező nevelőközösség dolgozik.

Szakmai ismereteink bővítéséhez leginkább az önképzést, valamint az egymás közötti folyamatos ismeret- és tapasztalatcserét alkalmazzuk.

4. TÁRGYI FELTÉTELEK

Az épület komfortját tekintve rendelkezik belső vizesblokkal, gázfűtéssel, szennyvízelvezető rendszerrel.

Alapterülete: 317,5 m²

Telek nagysága: 2911m²

Játszóudvar területe: 2593,5 m²

Csoportszobák száma: 2 (foglalkoztató és mozgásfejlesztő szoba)

Nem csoportszoba típusú funkcionális helyiségek:

- előtér,
- gyermeköltöző,
- gyermekmosdó

Egyéb helyiségek:

- gazdasági iroda,
- személyzeti mosdó
- személyzeti WC,
- kazánház,
- főzőkonyha és konyhai előkészítő helyiségek

III. ALAPELVEK

1. AZ ÓVODAI NEVELÉS PEDAGÓGIAI ALAPELVEINEK MEGHATÁROZÁSÁNÁL

FIGYELEMBE VESSZÜK:

- Az óvodai nevelésnek az emberi személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia.
- A gyermeket - mint fejlődő személyiséget - különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.
- A gyermeki személyiség egyedi, mással nem helyettesíthető individuum, s a gyermek egyben szociális lény is. Egy olyan fejlődő személyiség, melynek fejlődését genetikai adottságok, az érési folyamat sajátos törvényszerűségei és a spontán és tervszerűen biztosított környezeti hatások együttesen határozzák meg.

2. A NEVELÉSBEN ALAPELV:

- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, és megbecsülés övezi.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását, az egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem, valamint az egyénenként változó testi-lelki szükséglet figyelembevételével.
- A gyermekek fejlesztését érzelmvezérelt megismeréssel, élmény fonalán haladó gondolkodással az óvodáskorú gyermek fő tevékenységi formáira, a játékra és mozgásra alapozva szervezzük meg.
- Az értelmes fegyelem megtartása az óvodai élet nyugalalmát adja.

3. KÜLDETÉSNYILATKOZAT

Azt a célt tűztük ki magunk elé, hogy az óvodánkba járó gyerekek számára biztosítjuk a minőségileg garantált, a fejlődésüket elősegítő óvodai tevékenykedtetést, nevelést, ellátást.

Ennek érdekében vállaljuk, hogy a nevelőmunka színvonalát, hatékonyságát a szülők, a gyermekek, a dolgozók, a helyi közösségek és a fenntartó számára láthatóvá tesszük, és szolgáltatásainkkal számukra biztosítjuk az elégedettséget.

4. JÖVŐKÉP

Olyan intézményt szeretnénk a jövőben programunk szellemiségének megfelelően működtetni, amelyben az igazi érték a gyermek, és amelyben lelkiismeretes, szakmailag jól felkészült, partnerszemléletű, a közös értékek megóvását szem előtt tartó munkatársak dolgoznak.

Olyan vonzó környezettel rendelkező, korszerű, biztonságos és jó tárgyi felszereltségű óvodát szeretnénk, ahol a községünkben élő 3-7-8 éves korú gyermekek boldog éveket tölthetnek. Mindezek megvalósításához bízunk a fenntartó támogató magatartásában.

Törekszünk a teljes körű óvodáztatásra, mely biztosíték lesz arra, hogy képességfejlesztő tevékenységünk segítségével: a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül a hátrányokat csökkentjük, és a tehetségeket kibontakoztassuk.

5. ÓVODAKÉP

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, amelyben a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet és megbecsülés övezi.

Törekszünk arra, hogy óvodánk életének egészét áthassa a szeretetteljes, nyugodt, derűs, családias, elfogadó, együttműködő légkör.

Vállaljuk, hogy az egyéni képességek kibontakoztatása élmény gazdag, érzelmi biztonságot és védeltséget nyújtó környezetben valósulhat meg, mely alkalmassá teszi gyermekeinket arra, hogy biztonsággal eligazodjanak a világban, és az óvodáskor végén, életük legnagyobb változását, az iskolába lépést boldogan, felkészülten, örömteli várakozással éljék meg.

6. GYERMEKKÉP

Arra törekszünk, hogy óvodásaink harmonikusan fejletté, kiegyensúlyozottá váljanak.

Szeretnénk elérni, hogy a hozzánk járó gyermekek jól neveltek, érdeklődőek, tevékenyek, együttműködésre és mások elfogadására készek, az elvégzett munkájukkal szemben igényesek legyenek.

7. PEDAGÓGUSKÉP

A program megvalósításának színvonalát, eredményességét az óvónők személyisége, a nevelőtestület légköre határozza meg.

Az óvónővel kapcsolatos elvárás: felkészült, sokoldalú, tenni akaró személyiség legyen, példászerű emberi magatartásával egyúttal az emberi, etikai, kulturális értékeket is közvetítse a gyermekek és a szülők felé.

A nevelés szempontjából a toleráns, szeretetteljes, következetes, segítőkész magatartást tartjuk a legkedvezőbbnek.

Ehhez kell egy gyermekszerető dajka is, aki az óvónővel összhangban végzi a napi teendőit.

Nevelőtestületünk alapelvének tekintjük a jó személyi kapcsolatok kiépítését, amely nemcsak modell értékű lehet, de alapját adja a szeretetteljes, nyugodt légkörnek; biztosítja a hatékony, alkotó szakmai együttműködést is.

8. SZÜLŐKÉP

Bár a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége: mi szeretnénk, ha egymást megbecsülő, kölcsönösen bizalmat árasztó együttműködés megsokszorozná nevelési eredményeinket.

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATA

A 3-7-8 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítő, az életkori, egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

A 3-7-8 éves korú gyermek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, mely magába foglalja:

- a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Az óvoda funkciói:

- Óvó – védő
- Szociális
- Nevelő és személyiségfejlesztő

Pedagógiai feladatunk, a gyermeki személyiség fejlesztését a gyermek adottságaiból kiindulva képességeit és szükségleteit figyelembe véve tevékenykedtetésén keresztül kívánjuk megvalósítani.

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. A gyermek tevékeny lény. Ez a gyermeki sajátosság meghatározó jelentőségű az óvodai nevelés egészében.

A gyermek magában hordozza fejlődésének, önmegvalósításának minden csíráját, a pedagógus feladata, hogy kibontakoztassa ezt.

A nevelési cél elérésének feltételei: a gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése a tevékenységeken keresztül valósul meg.

Óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- Tevékenységekben, a tevékenységek által neveljünk.
- Az óvónő, mint a modell, akit látottak alapján könnyebb utánozni, mint a verbális utasításokra hagyatkozva.
- A tevékenység megszervezésében támaszkodjunk a gyermekek élményvilágára.
- Vegyünk részt a tevékenységekben.
- Többfajta tevékenység gyakorlásához biztosítsuk a megfelelő feltételeket (hely, idő, eszköz, ötlet).
- Minél több élményt nyújtunk a gyermek számára, mellyel sokrétűbbé, komplexebbé tehetjük a tevékenységformák kialakulását.

V. NEVELÉSI KERETEINK

1. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Célja: A gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése, a testi-lelki harmónia megteremtése. A jó szokások kialakítása, igények felkeltése a későbbi egészséges életvitelre.

Feladata: Az életkornak megfelelő helyes életritmus kialakítása, a rendszeres, megszokott időben végzett tevékenységek biztosítása által, az egészséges testi-szellemi fejlődés feltételeinek megteremtésével.

Területei: A gondozás, testi nevelés, egészségvédelem - edzés és a mozgásfejlesztés.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermek testi képességei fejlődésének elősegítése.
- Az egészséges életmód, testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges biztonságos környezet biztosítása, ha szükséges, megfelelő szakember bevonásával prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása.
- Fokozott figyelem fordítása a hátrányos helyzetű gyermekekre.

1.1. GONDOZÁS

Célja a gyermek testi komfortérzetének kielégítése, jó közérzetének biztosítása, amely alapot ad az összes óvodai tevékenységhez, hozzájárul az egészséges személyiség fejlődéshez.

Feladata:

- Helyes életritmus kialakítása.
- Az öltözködéssel, tisztálkodással és étkezéssel kapcsolatos normák, szabályok szokássá alakítása.
- Az önállóság fokozása, énképfejlesztés.
- A gyermek ismereteinek bővítése; képességeinek, esztétikai érzékének fejlesztése.

Területei: Testápolás, öltöztetés, étkezés, önkiszolgálás - az egész óvodai életet átszövi.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolat megteremtése.
- Napirenden belül elegendő idő biztosítása a gondozási teendők ellátására, hogy egyéni tempóban, nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg.

- Megfelelő minta, modell nyújtásával a napi élet szokásainak tanítása, gyakoroltatása.
- A gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követése.
- Egyéni fejlettségnek megfelelő segítség nyújtása.
- Sikerélményhez juttatással serkenteni a gyermek önállóságra törekvését.
- Partneri kapcsolat kialakítása a szülőkkel.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Kialakul a gyermekek tisztaságigénye.
- A testápolási szokásoknak megfelelően, teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak (mosakodás, fésülködés, fogápolás, WC használat, zsebkendőhasználat).
- A tisztálkodási eszközöket önállóan használják, vigyáznak rá és helyére teszik azokat.
- Étkezés közben kulturáltan viselkednek és halkán beszélgetnek.
- Igényeljük az asztal esztétikus rendjét.
- Önállóan szednek az ételből, töltenek a folyadékból eldöntve, hogy mennyit kívánnak fogyasztani.
- Higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, kést, villát.
- Megismerik a helyes táplálkozási szokásokat.
- A hőmérsékletnek megfelelően teljesen önállóan, megfelelő sorrendben öltöznak, vetkőznek.
- Ruhájukat ki-be gombolják, jól kezelik a húzózárat, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Levetett ruháikat esztétikusan összehajtva helyre teszik.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára, miközben megjelenik a szépre, ízlésesre való törekvés is.
- Iskolába lépés előtt képesek lesznek saját mindennapi szükségleteik – életkornak megfelelő önálló kielégítésére.

1.2. TESTI NEVELÉS

Célja: A gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, egészséges táplálkozás) és mozgásigényének kielégítése, valamint gyermek egészségének, testi épségének védelme, edzése.

Feladata: Az optimális, egészséges óvodai környezet és életkornak megfelelő helyes életritmus biztosítása, amely elősegíti a gyermek növekedését, fejlődését, egészségének megőrzését, a betegségek megelőzését és jó közérzetét.

Az életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő terheléssel a gyermekek olyan testi képességeinek a fejlesztése, mint a fizikai erőnlét, állóképesség, teherbíró képesség, rugalmasság, gyorsaság. Rendszeres örömmel végzett változatos mozgásformák biztosításával, mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Arra törekszünk, hogy a gyermekek töltsenek minél több időt a szabadban. Az időjárás függvényében és a tárgyi feltételek figyelembevételével szervezzük a napi tevékenységeinket, a játékot, a mozgást, a foglalkozásokat a friss levegőn.
- A környezetünk és az évszak adta lehetőségeink még hatékonyabb, sokoldalúbb kihasználását valósítjuk meg, úgy a csoportban, mint az udvaron.
- Arra törekszünk, hogy ismerkedjenek új mozgásformákkal, szerezzenek új tapasztalatokat saját képességeikről, ezáltal fejlődik csont, izom, légző - és keringési rendszerük, mozgáskoordinációjuk, testi képességeik.
- Minél több sétát, kirándulást szervezünk.
- Kialakítjuk a gyermekekben a rendszeres mozgás igényét és örömét.
- Megtapasztaltatjuk a gyermekekkel a mozgás testükre gyakorolt hatását.
- Rendszeresen végzünk lúdtalpmegelőző, tartásjavító gyakorlatokat, beépítve ezeket a mindennapos, frissítő tornába, a testnevelési játékokba.

Táplálkozás a növekedés és fejlődés egyik legfontosabb feltétele. A gyermekek ízlésében, étvágyában, táplálkozási szokásaiban egyéni eltérések vannak, amit figyelembe veszünk:

- Ügyelünk arra, hogy minden egyes gyermek annyi ételt kapjon, amennyit jó étvágygal el tud fogyasztani. A kis étkű gyermek nem étvágytalan.
- Ösztönözzük, de nem kényszerítjük gyermekeinket az étel elfogyasztására.
- Ügyelünk, hogy folyadék egész nap álljon rendelkezésére.
- Javaslatot teszünk az étrend összeállításához.
- Odafigyelünk a kóros elváltozásokra (túlzott étvágytalanság, falánkság), s a szülőkkel közösen keressük a háttérben meghúzódó egészségi és lelki okokat.
- Beépítjük a tevékenységek rendszerébe - főleg a környezeti nevelésbe, játékba - a táplálékkészítés lehetőségét is (vitaminsaláta, kompót, befőtt; születés – és névnapra, egyéb ünnepekre gyümölcsöt fogyasztunk, és salátákat készítünk).

Pihenés az egészséges életritmus szerves része. Feladatunk napi nyugodt pihenés feltételeinek megteremtése:

- Friss levegő, megfelelő hőmérséklet biztosítása.
- Megszüntetjük a zavaró külső és belső ingereket (alvás előtt igény szerint WC használt, felesleges ruhanemű levetése, a szoros meglazítása).
- Nyugodt, kellemes elalvást segítő légkör kialakítása (mese, altatók, halk zene, kedvenc játékaikat, személyes tárgyaikat maguk mellé vehetik, igény szerint a gyermekek mellé ülünk, simogatjuk őket).
- Egyéni alvásigény figyelembevétele.

Egészségvédelem, edzés elősegíti a gyermek egészségének megóvását; a gondozási, a testi nevelési és mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátásával, megvalósításával.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek egészségének megóvása.
A fentiekén kívül:
- Higiénés szabályok betartása.
- Anamnézis felvétele közben tájékozódunk arról, hogy van-e a gyermeknek egészségügyi problémája.
- A gyermek egészségi problémáit észrevesszük, és jelezzük a szülőnek.
- Szorosan együttműködünk az orvossal, védőnővel. Éves rendszerességgel kerül sor az orvosi, fogászati, szemészeti szűrővizsgálatokra.
- A gyermek testi épségének védelme, és a balesetek megelőzése.
- Eszközök ellenőrzése, karbantartása.
- Szabályok megtanításával önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük gyermekeinket (konfliktuskezelés, tolerancia, eszközök helyes használata, esetleges balesetek azonnali jelzése).
- Déli órákban óvjuk a gyermeket a napfény káros hatásától.
- Időjárásnak megfelelő ruházat biztosítása. A szülőket meggyőzve gondoskodunk a (kint is, bent is) megfelelő, célszerű, kényelmes öltözköztetésről.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Igényükké válik a szabadban való tartózkodás, a rendszeres mozgás.
- Egyre bővebb ismeretekkel rendelkeznek a testükkel, a mozgással, a táplálkozással, az egészség megóvásával kapcsolatban. Rávezethetők ezek összefüggésének megértésére.
- Megtanulnak alkalmazkodni környezetükhöz, környezetükben biztonságosan mozognak, jól tájékozódnak.

- Erőteljesen fejlődik mozgáskoordinációjuk és finommotorikájuk. Mozgásuk összerendezettebbé, harmonikusabbá válik.
- Állóképességük, erőnlétük, teherbíró képességük megfelel az iskolakezdés elvárásainak.
- Mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését képesek szándékosan irányítani.

2. AZ ÉRZELMI NEVELÉS ÉS A SZOCIALIZÁCIÓ BIZTOSÍTÁSA

Az óvoda felvállalja a 3-7-8 éves gyermek szocializációs folyamatának tudatos, szakszerű irányítását, annak intézményes kerete.

Célja a közösségben zajló folyamatok, társas kapcsolatok, közös tevékenységek kibontakoztatása és az együttéléshez szükséges erkölcsi tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése az óvodapedagógus példaadásával és helyzetteremtésével.

Feladata: Érzelmi biztonságot nyújtó empátikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.

Személyiségjegyek alakítása:

- ***Interperszonális kapcsolatok (gyermek-gyermek; gyermek-felnőtt) alakítása, formálása.***
 - Kooperáció másokkal, együttműködési készség.
 - Kapcsolatfelvétel képességének fejlesztése.
- ***Énkép – Önismeret – Önértékelés***
 - Pozitív énkép. Autonómia. Kompetencia érzése.
- ***Attitűdök, értékek, normák kialakítása***
 - Társas együttélés, önérvényesítés szabályai (egymásra figyelés, együttérzés, alkalmazkodás).
 - Összpontosításra, erőfeszítésre való képesség.
 - Belső motiváció (igénynívó) alakítása.
 - A jól végzett munka utáni megelégedettség értékének alakítása.
 - Érzelmi átélés, az érzelmek felismerésének és saját érzelmeik pontos kifejezésének alakítása, az érzelmek feletti – életkorban elvárható – kontroll erősítése.
- ***Az erkölcsi értékek alakítása***
 - A jó – rossz felismerése.
 - Idősek tisztelete, köszönés, udvariasság.
 - Felelősségvállalás, a gyengébb segítése, védelme.
 - Öszinteség, igazmondás, igazságosság.

Az óvodáskorú gyermekek jellemző életkori sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége.

A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyerekeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteli légkör vegye körül.

Mindezt szükséges:

- Már a beszoktatáskor kedvező hatások ériék a gyerekeket.
- Szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával, mely biztonságot ad az új környezet elfogadásához.

- A szülők megismerjék óvodánk belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásrendszerünket.
- Ezen időszak alatt az otthoni kedvenc játékaikat magukkal hozhassák.
- Mesével, ölbeli játékokkal, dallal, mondókával, személyes kis meglepetéssel kedveskedünk nekik.
- Egyszerre segítjük a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és éntudatának alakulását, teret engedve én-értékesítő törekvéseinek.
- Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit, neveljük a gyermeket toleranciára a másság elfogadására.

A társas kapcsolatok alakulásában döntő fontosságú az óvodapedagógus és a gyermek közötti testi-érzelmi kapcsolat kialakítása.

Ebben a folyamatban a **beszoktatásnak** nagy jelentőséget tulajdonítunk.

Vegyes csoport, kis falusi közösség lévén sok gyermekkel találkozunk a rendszeres óvodába járás előtt. Sokuk ismerős környezetbe, ismerős emberek közé, alapvető bizalommal érkeznek.

Azokkal a gyerekekkel, akiket még nem ismerünk, otthonukban találkozunk először. Megismertetjük a szülőket a folyamatos beszoktatás előnyeivel. A szülők elfoglaltságuk és hozzáállásuk tekintetében maguk döntenek el, hogy kívánnak-e élni ezzel a lehetőséggel.

Nagy segítséget nyújtanak régi óvodásaink, hiszen testvérük vagy ismerősük érkezik a csoportba. A gondozási teendők személyes ellátása közben erősödik a közvetlen kontaktus, meghitt együttlétre van lehetőség. Megismertetjük a gyermeket az óvodai környezettel, közben megtanul az őt körülvevő térben eligazodni. Így biztonságot, otthonossági érzést szereznek.

Ebből az érzelmi biztonságot nyújtó, tudatosan szervezett együttlétből alakul ki az együttműködés a felnőttel, majd erre alapozva lassan a többi gyerek felé fordulás, és kialakulnak a társas együttműködéshez szükséges képességek.

Sokrétű közös tevékenységek során kialakulnak a társas kapcsolatok és kibontakoznak az együttéléshez szükséges, a csoportra jellemző erkölcsi szabályok, normák.

Az együttes tapasztalatok, élmények, tevékenységek a gyermekek között kapcsolatokat hoznak létre: barátságokat, szimpátián alapuló kisebb csoportokat. Megtanulják figyelembe venni a másikat, szocializációjuk felgyorsul, fejlődik felelősségérzetük, kötelességtudatuk, toleranciájuk. Konfliktushelyzeteiket egyre inkább képesek egymás között igazságosan elrendezni. Az igényes türelem, a következetesség, az elvárás, a bizalom, az elismerés nem csak az egyes gyermeket formálja, hanem általa az egész csoportot is.

Ezért olyan óvodai élet megszervezésére törekszünk, amelyben:

- Segítséget nyújtunk a nehezen szocializálható gyermekek közösségbe való beillesztéséhez.
- Lehetőséget biztosítunk a társas kapcsolatok pozitív alakulásához, az összetartozás élmény elmélyítéséhez, az értelmes szeretet megtapasztalásához.

- Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit, tempójukat, otthon kialakított szokásaikat.
- Énkép, önismeret, önértékelés fejlődése révén, képessé válnak önálló helyzetmegoldásokra.
- Saját akaratukat – társas kapcsolatokban – elfogadható módon tudják érvényesíteni.
- Megteremtjük az együttműködés lehetőségét minden nevelési helyzetben.
- Ösztönözzük a gyermekeket a közös cél érdekében erőfeszítések megtételére, az egyén és a közösség érdekeinek összehangolására.
- A gyermek rácsodálkozhat a természetben és az emberi környezetben a szépre, jóra; tiszteli, becsüli azt.

Az ésszerű keretet adó **szokás – és szabályrendszer** biztonságérzetet ad. Alapja a csoport fejlettségi szintje, a feladatok, tevékenységek rendszere, amelyet a csoportban meg kívánunk valósítani.

Tartalmi elemei mindazok az elvárások, amelyek az egészséges életmód, a társas kapcsolatok, a játék, a munka, a tanulás terén szokásként jelennek meg az óvoda életében.

Az **értelmes fegyelem** kialakítása a csoport életének biztonságát, nyugalma adja.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtése:
- Rugalmas, helyzetekhez alkalmazkodó napirend kialakítása.
- Az elmélyült tevékenységre megfelelő idő, hely biztosítása, hogy minden tevékenységüket nyugodtan, pontosan elvégezhesék a gyermekek.
- Megfelelő környezet kialakítása:
- Otthonos, esztétikus környezet megteremtése.
- Közös tevékenységekhez, a mozgásra, a játékra, valamint a csendes elvonuláshoz a hely biztosítása.
- A csoport életét szabályozó hagyomány és szokásrendszer kialakítása.
- A csoportban az összetartozás örömteli élményét erősítik az ünnepek, rendezvények, kirándulások szervezése, melyek beépülnek a csoport hagyományrendszerébe.
- Minél több közös élményeken alapuló közös tevékenységek megszervezése, amely során olyan pozitív érzelmi kapcsolatok alakulnak ki gyermek – gyermek, gyermek – felnőtt között, amelyek segítik a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának - önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának fejlődését.
- Az óvodapedagógus személyes példájával adjon mintát a másság elfogadásához.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, szívesen játszanak együtt.
- A gyermek személyiségét a nyitottság, barátkozásra való hajlam jellemzi.

- Képes a kapcsolatteremtésre, metakommunikációs jelrendszerek képessé teszi őket arra, hogy szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit és rendelkeznek a korunknak megfelelő társalgási és metakommunikációs készségekkel is.
- Jól ismerik az alapvető illemszabályokat és be is tartják azokat.
- Igényükké válik a helyes viselkedés szabályának betartása, egymást is figyelmeztetik erre.
- Kérés nélkül is segítenek egymásnak és a kisebbeknek.
- Együttéreznek a közösség tagjaival. Szívesen dolgoznak a közösségért. Bíznak önmaguk képességeiben.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt.
- Figyelemmel, türelemmel végighallgatják az óvónők és társaik közlését, ébredzik bennük a közösségi öntudat.
- A csoportba érkező vendéget szeretettel fogadják. Az óvodán kívül is szeretettel üdvözlük egymást, az ismerős felnőtteket.
- Ismerik saját képességeiket, meg tudják fogalmazni saját értékeiket; érzik, hogy mik a hiányosságok.
- Kialakulóban vannak a környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges szokások, magatartásformák.
- Képesek kezdeményezni, aktívan részt vesznek a közös tevékenységekben, igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Konfliktushelyzetben képesek társaikkal egyezkedni.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.
- Képessé válnak az együttműködésre, a kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és gyermek társaikkal.
- Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni.
- Önfegyelmük alakulásával feladattartásban, kitartásban, munkatempóban, önállóságban, a tevékenységeket egyre eredményesebben végzik el.

3. ÉRTELMI FEJLESZTÉS, NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Célja: Az óvoda tevékenységi rendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek megismerő kognitív képességei.

Feladata: A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítunk változatos tevékenységeket, melyen keresztül tapasztalatokat szerezhhetnek a természeti és társadalmi környezetről.

Másrészt az értelmi képességek fejlesztése:

- egyre pontosabb, valósághű észlelés,
- figyelemösszpontosításra való képesség,
- valósághoz közelítő képzeleti működés,
- reprodutív emlékezet,
- problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
- az alakuló fogalmi gondolkodás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendezése.
- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, képzelet) és a kreativitás fejlesztése.
- A képességek gyakorlásához megfelelő feltételek biztosítása (hely, idő, eszköz, alkalom).
- A felfedezés, kutatás örömeinek megismertetése.
- Nagy hangsúlyt fektetünk az egyéni fejlesztésre, differenciált feladatadásra.
- Alaposan megismerjük a gyermeket, és olyan feladatokat választunk, amelynek nehézségi foka igazodik a gyermek értelmi szintjéhez.
- A hátrányokkal induló gyermekeknek az esély egyenlőségét úgy biztosítjuk, hogy egyéni hiányaikhoz, szükségleteikhez igazítjuk a fejlesztésüket.
- Munkánkat úgy végezzük, hogy a gyermekekben fokozódjon a környező világ iránti érdeklődés, a gondolkodás öröme és kialakuljon az iskolába lépéshez szükséges pszichikus beállítódás a feladattudat, az önfegyelem, az önállóság, figyelem, kitartás, pontosság képessége.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek azonosulni tudnak az óvodapedagógus által meghatározott feladatokkal, kialakulóban van feladattudatuk, megadott szempontok szerint önálló megfigyeléseket végeznek.
- Alapvető gondolkodási műveletek (analízis, szintézis, összehasonlítás) elemeit alkalmazni tudják. Egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket felismerik.

- A képi gondolkodás mellett eljutnak az elemi fogalmi gondolkodás szintjére.
- Képesek mozgásuk, beszédük, figyelmük bizonyos fokú irányítására.
- Képes szándékos figyelemkoncentrációra kb. 10 perc.
- Képesek az ismeretek szándékos bevésésére és felidézésére.

3.1. ANYANYELVI ÉS KOMMUNIKÁCIÓS NEVELÉS

Programunk egészét áthatja a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése, hiszen minden óvodai tevékenységet átható folyamat, amely minden tevékenységben megnyilvánul.

A jól fejlődő beszédképesség visszahat a gyermek gondolkodására, megismerő tevékenységére.

A beszédet nem örököljük, hanem környezetunktől tanuljuk.

A beszéd a gyermek önkifejezésének fontos eszköze. Ezért az **anyanyelvi nevelés célja** a nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése, az önkifejezés megalapozása a helyes nyelvhasználattal: a szókincs bővítése, sajátos nyelvi formák, a nyelvtanilag helyes beszéd elsajátítása, a mondanivaló árnyalt megfogalmazása.

A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás kifejeződése; egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban.

A **kommunikáció célja** a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másikhoz, a társ reakcióiból (kommunikációs és metakommunikációs) a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése.

Feladata az anyanyelv megismertetése, gyakorlása, alkalmazása.

- A kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodapedagógus személyes példájával.
- A gyermek beszédkedvének felkeltése, kommunikációs helyzetek megteremtésével és fenntartásával.
- Gyermekek közötti kommunikáció ösztönzése. (Kommunikációs helyzetek: konfliktusok során, társalgási formák, szerepjáték, kommunikatív kapcsolatok...)
- Metakommunikációs ismereteik bővítése.
- Beszédszlelés, beszédértés fejlesztése, az írás-olvasás hangtani megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodai élet minden területén felismerjük, megteremtjük, felhasználjuk a beszédhelyzeteket (gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt) az anyanyelvi fejlesztésre (beszédszlelés - hallás, megértés; beszédprodukció - maga a beszéd).
- Biztosítjuk a nyugodt, kiegyensúlyozott légkört, ahol mindig van idő, alkalmas hely és alkalom a beszélgetésre.

- Beszédünk modell értékű – gyermekre figyelő, meghallgató, jó beszédmintát adó, jól artikuláló, választékosan beszélő - nevelői magatartás szükséges.
- Fontos, hogy a gyermek számára hiteles és elfogadható legyen a mondanivalónk, mivel életkori sajátosságából adódóan elsősorban a metakommunikációra figyel, ezért a beszédünk tartalmának kifejezését, és érzelmi hatását a beszédtechnika változatos alkalmazásával tesszük tagolttá, arcjátékunkkal, mimikánkkal érthetőbbé, világosabbá.
- Kérdéseink változatos tartalmúak, fejlesztjük a gyermekek gondolkodását, modellt nyújtunk a gyermeknek saját kérdéseik megfogalmazásában, ösztönözzük a beszédre őket.
- A gyermek beszéd és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben, melyet a fejlesztésnél figyelembe veszünk.
- Folyamatosan figyeljük a gyermek beszéd szintjének alakulását, kommunikációs készségét, észrevesszük a fejlesztés lehetőségét.
- Differenciált egyéni bánásmód alkalmazásával segítjük a nyelvileg hátrányos helyzetű, a fejlesztendő és a nyelvileg kiemelkedően fejlett gyermekeket.
- Felismerjük a beszédhibákat, és szükség szerint logopédushoz irányítjuk.
- Az anyanyelvi játékokat beépítjük a mindennapi életünkbe, elősegítve a nyelvi fejlődést.
- Következtesen szoktatjuk a gyerekeket arra, hogy a kommunikációval kapcsolatos csoportnormákat, szokásokat, illemszabályokat betartsák, egymást is figyelmeztessék erre.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Gondolatait, érzelmeit életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal, mások számára is érthető módon tudja kifejezni.
- Mondatokban beszél: különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, használ minden szófajt, tisztán ejti a magán - és mássalhangzókat.
- Egyre gazdagodik aktív szókincse, kialakul beszédfigyelme.
- Végighallgatja és megérti mások beszédét.
- Felismeri az alapvető ok – okozati összefüggéseket, beszél róluk.
- Lehetővé válik az önálló, rövid történet elmondása.
- A beszédhallás fejlődése során kialakulóban van az analizálás - szintetizálás műveletének a végrehajtása.
- Igyekszik az illemszabályoknak megfelelően kérni, érdeklődni, bemutatkozni, megszólítani másokat, és a csoportban kialakított kommunikációs szokásokat betartani.

VI. TEVÉKENYSÉGFORMÁINK

1. TERMÉSZETES GYERMEKI TEVÉKENYSÉGEK

1.1. MOZGÁS

Célja: a gyermek természetes mozgásigényének kielégítése, természetes harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése. Szervezetük növekedésének, teherbíró képességének és az egyes szervek teljesítőképességének a fokozása, az egészség megőrzése érdekében. A mozgáskultúra fejlesztése mellett téri tájékozódásuk, helyzetfelismerésük, döntés és alkalmazkodóképességük, valamint a személyiségük akarati tényezőinek fejlesztése játékos formában.

A mozgás szeretetére épülő életvitel, egészséges életmód megalapozása.

Feladata:

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása.
- A mozgástapasztalatok bővítése sok gyakorlással, a mozgáskészség alakítása.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionális, koordinációs).
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a fejlődésében. Ebben az életkorban a gyermekek leginkább a mozgás, a tevékenység által szereznek információt környezetükről, ezáltal kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is.

Hatása az értelmi képességek fejlődésére

- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.
- A testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük.
- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját, a keresztcsatornák és a fogalomalkotás fejlődését is.

Hatása a szociális képességek fejlődésére

- A saját testének és mozgásos képességeinek a megismerése segíti az "éntudat" fejlődését, a "szociális én" erősödését.
- A közös örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek. A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlődik önuralmuk, együttműködő- és toleranciaképességük. Lehetőségük nyílik különböző viselkedésminták tanulására.
- A mozgásos versengések során átéli a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.

A mozgás sokoldalú tevékenység, és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A testnevelési foglalkozásokon túl jelen van a szabad játékban, a környezeti és esztétikai nevelés, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységekben is.

A mozgásfejlesztésben meghatározó:

- A spontán érzelmi motivációkra építünk, az egyéni fejlettséget figyelembe véve.
- A foglalkozásokon a gyermekek jó hangulatban, jó közérzettel vegyenek részt, ne hajtsuk túl a versengést.
- Biztosítsuk a gyermekek megfelelő terhelését az aktivitási szintek változtatásával.
- Az ily módon kiváltott fizikai aktivitás előhívja, és erősíti a szellemi aktivitást is.

Kiemelt mozgásfejlesztés két területen valósul meg: a szabad játékban a gyermekek spontán, természetes mozgása közben, és a kötelező testnevelési foglalkozáson.

Mozgásfejlesztés a szabad játékban:

A szabad játéktevékenységben célunk az, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet.

A gyermekek napirendjét úgy alakítjuk ki, hogy egész nap biztosítsunk számukra megfelelő helyet, és eszközöket a mozgásos tevékenységekre a csoportszobában, és az udvaron egyaránt.

Az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez igazodunk.

Nagy előnyt jelent számunkra, hogy két csoportszoba áll rendelkezésünkre, az egyiket felszereltük mozgásfejlesztő eszközökkel, így különösebb átszervezés nélkül használhatják azokat óvodásaink, a csendesebb játéktevékenységet folytatók zavarása nélkül.

Az udvaron is kihasználunk minden lehetőséget és helyet a szabad mozgásra. Udvarunk területi nagysága és gyarapodó tárgyi eszközeink lehetőséget biztosítanak a különböző mozgásos játékokhoz segítik a fejlesztést. (futás, fogócska, labdajátékok, ugrások..., többfunkciós fa udvari játékunk, biciklik, rollerek..., labdák, ugrókötelek karikák...)

Mozgásfejlesztés a testnevelés foglalkozáson:

A testnevelési foglalkozások anyaga az atlétikai, torna, játékjellegű fő gyakorlatokból tevődik össze. A játékot, a játékoságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk.

Tervezésnél figyelembe vesszük a csoport általános fejlettségi szintjét, a fejlődés ütemét, ehhez igazítva választjuk ki a mozgásformákat és az ismétlések számát. Kéziszeres gyakori alkalmazásával változatosabbá, érdekesebbé tesszük a foglalkozásokat.

Lebonyolításának helyét meghatározza az időjárás, az aktuális foglalkozás anyaga és a rendelkezésre álló eszköz szükséglet.

A mozgásfejlesztő szobában megfelelő szellőztetéssel, portalanítással biztosítjuk a tiszta levegőt.

Vegyes csoportunkban külön szervezzük a kisebbek és nagyobbak testnevelését, mivel az egyéni képességeiken túl más a gyermekek mozgásigénye, terhelhetősége, mozgáskoordinációja, mások a kiemelt fejlesztési területek, de ugyanakkor nem állítunk merev határokat.

Arra törekszünk, hogy a lehető legkevesebb várakozási idővel a lehető legtöbbet mozogjanak, és egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat.

A különböző nehézségű differenciált feladatok adásával elősegítjük, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat, és képet adjon önismeretéről.

A feladatok végrehajtásánál nem az az elsődleges célunk, hogy a gyermekek tökéletesen kivitelezve végezzék el a gyakorlatokat.

Elsősorban olyan készségeket és képességeket akarunk kialakítani, amelyek majd elősegítik az egyre pontosabb mozgás elvégzését is. Természetesen megmutatjuk a helyes mintát, ösztönözzük és biztatjuk a gyermekeket az esztétikus, pontos mozgásra. Ezt azonban soha nem elmarasztalva, hanem mindig a pozitívumokat kiemelve tesszük.

A kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységekben a gyermekek örömmel vesznek részt. A sikeresen jó hangulatú tevékenység a gyermekek számára pozitív élményt nyújt, ez újabb cselekvésre készíteti őket.

Mozgásfejlesztés a mindennapi frissítő tornán:

A mindennapi frissítő torna megalapozza azt az igényt, hogy a mindennapi rendszeres mozgás jó és szükséges.

Naponta egyszer kb. 20 perces időtartammal szervezzük.

Anyagát elsősorban a mozgásos játékok (népi játékok) adják, kiegészítve egy-egy gimnasztikai gyakorlat ismétlésével, lábboltozat erősítő, tartásjavító gyakorlatokkal.

A játékokat többnyire a kötelező foglalkozások anyagához igazodva választjuk ki.

Évszaktól és időjárástól függően az udvaron, egyébként a mozgásfejlesztő szobában tartjuk.

Az óvodapedagógus feladata:

- Megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása.
- A gyermek szabad mozgásterének megteremtése, a mozgást fejlesztő lehetőségek teljes kihasználása.
- Vegye figyelembe az egyéni eltéréseket, és ehhez mérten, a meglévő szinthez igazodva optimálisan fejlessze képességeiket.
- Adjon lehetőséget a többszöri próbálkozásra, a korrekció lehetőségére.
- Fontos feladat a mozgásfejlődés folyamatos nyomon követése, regisztrálása.
- Óvodáskorban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása.
- A különböző szervezeti formák megteremtése, a gyerekek mozgás-szükségletének differenciált kielégítése érdekében.
- A szükséges és elégséges szabályok megtanítása.
- Dajkák bevonása a feltételek megteremtésébe (tisztá hely, levegő, megfelelő számú és épségű eszközök biztosítása, ahol kell az öltözés, vetkőzés segítése, udvari előkészületek évszakoknak megfelelően...), és ha a mozgásanyag biztonságos gyakorlása úgy kívánja, a felügyeletbe is.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Mozgáskedvük, mozgásigényük válják életvitelük részévé.
- Mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Növekszik teljesítőképességük, minden mozgásfélében gazdag tapasztalattal rendelkeznek, mozgásukat tudják irányítani, helyzetben tartani, tempóját szabályozni.
- A nagymozgások egyre koordináltabbak és precízebbek, le tudják redukálni a felesleges mozdulatokat.
- Egyre fejlettebb az egyensúlyérzékük, egyre biztosabban egyensúlyoznak.
- Szem-kéz koordinációjuk fejlett, a kar apró izommunkáját képesek összehangolni a látottakkal.
- A kéz fogóizmai megerősödnek, a finommozgások fejlettsége képessé teszik az írás elsajátítására.
- Fejlett testsémával rendelkeznek, biztosak személyi zónájuk oldaliságában.
- Tudjanak tájékozódni téri helyzetekben, ismerik a téri irányokat.
- Érzékelésük, észlelésük fejlettsége révén, kialakul alaklátsási formaállandósági észlelésük.
- Viselkedésüket szándékosan irányítani tudják, a szabályokat igyekeznek betartani, erősödik önfegyelmük, figyelmük.
- Kialakul egészséges versenyszellemük.
- Fizikai állóképességük, aktivitásuk, erőnlétük fejlettsége alapján alkalmassá válnak az iskolakezdésre.

1.2. JÁTÉK

A játék az óvodáskorú gyermek alapvető, semmi mással nem helyettesíthető tevékenysége, leghatékonyabb eszköze.

A játék létforma, a gyermek fejlődésének alapja. A mozgás, a testséma, az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszédfolyamatok, a kommunikáció fejlődése mind-mind a játékba ágyazódik.

A játék nemcsak a gyermek lételeme, de legbölcsebb tanítója is, egyben tanulás is.

Játéktevékenység közben ismereteket szereznek, gyakorolják azokat különböző helyzetekben, elsajátítják az együttéléshez szükséges viselkedési formákat, magatartást. A tanulás tág értelmezést kap: a tudásban, a teljesítményben, a magatartásban, viselkedésben létrejövő változást, gyarapodást jelenti.

A játék és a tanulás ebben a korban elválaszthatatlan egymástól: a gyermek tevékenységi vágya, játékos beállítódása, természetes kíváncsisága, az önkifejezés, az önállóságra törekvés, a belső motiváció hajtja.

A tanulási folyamat így természetes módon beépül a játéktevékenységbe. Játsszunk, de játékunk tele van a valósággal való ismerkedés sokoldalú lehetőségével

Az óvodai nevelés napirendje biztosítja a gyermek számára a spontán vagy irányított változatos tevékenységeket, ismeretszerzési lehetőségét a napi életbe, a játékba ágyazva.

Célja: Minél több időt, alkalmat és lehetőséget teremteni a mindennapokban az elmélyült játékra. A gyermek szociális és értelmi funkcióinak együttes fejlesztése az általa önként választott legváltozatosabb szabad tevékenysége során.

Feladata: a játékon keresztül komplex személyiségfejlesztés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tudatos tervező és szervezőmunkával a játék feltételeinek kialakítása:
 - nyugodt légkör megteremtése,
 - napirenden belül a legtöbb idő biztosítása a játékra,
 - megfelelő hely biztosítása a csoportszobában és az udvaron egyaránt,
 - megfelelő játékeszközök biztosítása, kiválasztása,
 - ötletek, helyzetek, lehetőségek teremtése a sokszínű játéktevékenységhez.
- A játék önállóságának tiszteletben tartása, szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátás a gyerekekkel.

- A különböző játékfajtákhoz igazított irányító és fejlesztőmunka. (pl. barkácsolásnál, szabályjátéknál egyénre szabott differenciáló segítségadás és fejlesztés a meghatározó, szerepjátéknál nem az irányító, hanem a segítő, ösztönző szerep a fontos.)
- A játékfajták tartalmának és minőségének gazdagítása az egyéni sajátosságok figyelembe vételével, a különböző játékfajtákban rejlő fejlesztési lehetőségek ismerete.
- Megismerjük gyermekeink neveltségi szintjét, képességeiket, hogy eldönthessük, mikor és hogyan juttathatjuk őket a fejlődés magasabb szintjére.
- Az egyéni élményeken felül biztosítjuk a közös élmények megszerzésének lehetőségét, a fejlesztés érdekében.
- Bővítjük a szabályjátékok körét, tekintettel azokra a mozgásfejlesztő játékokra, amelyeket a csoportszobán kívül más helyiségekben, vagy a szabadban szervezünk.
- Megteremtjük a feltételeit a természetes anyagokkal való ismerkedésnek, manipulációnak (víz, homok, kavics, levél, stb.)
- A gyermekek beszédképességének fejlesztése játék közben.

Gyakorlójáték

A gyakorlójáték véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó sikerisméltésre készíti a gyermeket. Ezek az újraisméltések nagy örömet jelentenek számára. Jellemzője a ritmikuság.

A hangok, szavak, szótagok, rövid dallamok az ismételtetés útján válnak játékká.

Minél több olyan anyagot, tárgyat, játékeszközt adunk, amelyeket rakosgatva, tépegetve, forgatva, húzogatva egyre jobban ügyeskedhetnek, egyre többször élhetik át az úgynevezett „ahá!” élményt. Nagybaknál a klasszikus értelemben vett gyakorló játék már ritkán jelenik meg, de megjelenhet új játék tanulásánál, esetleg pihenésként.

Építő, konstruáló játék

Az építő próbálkozásokban eleinte még kevés a tervszerűség, dominánsabb az ötletszerű megoldás. Az építésnél még csak a tevékenység öröme dominál, nem pedig az eredmény.

Az építőjátékok fokozatosan kiegészülnek helyettesítő tárgyakkal. 5 éves kor körül megjelenik az átgondolt, elrendezett, meghatározott céllal végzett építés.

Egyre igényesebbé válik alkotásaikkal szemben. A fejlődést jelzi a bonyolultabb alkotások létrehozása, az eredményességre törekvés, a választott, elképzelt modell egyre pontosabb megközelítésének igénye, a bonyolultabb játékelemek biztos kezelése, a szerepjátékkal való sokoldalú kapcsolat. Képesek a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására. A

tárgyak közös alkotása mellett továbbra is megmarad az egyéni elképzelések önálló megvalósítása. Alkotás közben különösen segítenek egymásnak, játék közben tapasztalatot cserélnek, mindezt végigkíséri a verbális kommunikáció.

Szerepjáték

A gyakorlójáték keretei között bontakozik ki. Általában egyszerű, egyszeri cselekvést magába foglaló művelet, amelyben elsődleges tényező az eszköz. A játékhoz önállóan megkeresik az eszközöket, azokra vigyáznak, a játékszerek elosztásában és használatában általában egyezsége jutnak. Kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együttjátszás igénye.

A gyakori szerepcserét és az eszközökhöz való ragaszkodás fölváltja a szerepekhez való kötődés. Képesek a cselekvések összehangolására, az egyszerűbb, közös játékok megszervezésére, a szükséges játékok kiválasztására.

Később, a szerepjáték kiteljesedésének időszakában, mind jobban átveszik a szereppel járó kötelezettségeket, ezért olyan tevékenységet is elvégeznek, amit csak a szerepnek alárendelve tesznek meg, egyébként nem vállalnák önként. Jellemző a szerepek mély érzelmi átélése.

Maximálisan alkalmazkodnak a játékszabályokhoz, le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről, tudnak vezetni és játszótársaikhoz alkalmazkodni is.

Közösen megtervezik játékukat, teljesen önállóak a szerepegyeztetésben. A játzó csoportok tagjai között tartós, szoros kapcsolat alakul ki. Játékuk egyre tartalmasabb és egyre hosszabb ideig, gyakran több napon keresztül tart.

Szabályjáték

Óvodáskor kezdetén inkább a mozgásos szabályjáték a jellemző (testnevelési játékok, fogócska, labdajátékok). A szabályok többnyire egyszerűek különösebb kötöttség nélkül, tartalmuknál fogva közel állnak a gyermekekhez. Többnyire az eszköz dominál, ez teszi vonzóvá a gyermekek számára a játékot.

Később fokozatosan bevonjuk a gyerekeket a játékvezetésbe is. Versenyelemekkel, bonyolultabb cselekvéssel tesszük vonzóvá a játékot. Fejlődik a szabályok pontos betartására való törekvésük, kialakul az egymásért folytatott játéktevékenység öröme.

A játékok egyre nagyobb ügyességet, szellemi erőfeszítést igényelnek. Fontos a mozgásigény kielégítése, és az érzelmi, értelmi képességek fejlesztése (társasjátékok, dominók, logikai játékok).

Képesek az egyre bonyolultabb szabályok szerinti játékokra, sőt egymást figyelmeztetik a szabályok betartására. A játék örömforrását a szabály betartása adja.

Jelen van játékukban az egészséges versenyszellem, amely által megtanulják a győzelem és kudarcélmény elviselését.

Barkácsolás

A barkácsolás előkészítéseként kevésbé munkaigényes, de látványos kiegészítő játékszereket készítünk a gyerekekkel közösen.

Az elromlott, elszakadt játékok javítását a gyermekek előtt végezzük, így ez a későbbiekben is természetes lesz számukra.

Közösen beszéljük meg, hogy egy-egy játéktevékenységhez milyen kiegészítő eszközre van szükség, és segítséget nyújtunk ezek elkészítésében. Különböző anyagokkal, technikákkal készítenek eszközöket, ajándékokat.

Az eszközök készítésénél az egyre igényesebb, részletesebb kidolgozás dominál, különösen, ha ajándékozási célból készül. Hangsúlyozzuk a folyamatos gyűjtőmunkát.

Az eszközöket, kellékeket úgy tároljuk, hogy a gyermekek bármikor hozzáférjenek.

Dramatizálás, bábozás

A bábozás először az óvónő előadásában jelenik meg. A gyermekek figyelmét általában a bábu mozgatása kelti fel. Legyen a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják a gyermekek sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót a többi báb között tartjuk, hogy mindenki megtapogathassa, megszeretgethesse.

A rendszeres, többszörös ismétlődő meseélményből dramatizálás, bábozás alakulhat ki. Az aktuális mesékhez, szituációkhoz biztosítjuk a megfelelő kellékeket, segíthetünk a szereplők válogatásában, a szerepmegosztásban.

A már megismert bábfajták mellett a gyermekek kézméretének megfelelő kesztyűbábokat használunk. A dramatizáláshoz, a bábozáshoz bábparaván, jelmezek állnak rendelkezésre.

Egyszerű bábokat önállóan is készíthetnek, hogy ezeket használhassák fel kedvenc meséjük előadásakor, s hogy kijátsszák magukból saját élményeiket, fantáziáljanak.

Eközben gazdagodik társas kapcsolatuk, a gyermekek szereplési vágya alkotó tevékenységgel párosul.

Udvari játékok

Az udvari játék fő eleme a mozgás. Szaladgálás, fára mászás, a homokozóban sározás, építkezés, főzőcskézés stb. Itt is biztosítjuk a szerepjátékok kellékeit, az ábrázoláshoz, kézimunkához és a barkácsoláshoz szükséges eszközöket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Legyenek képesek egy játéktémát kiteljesíteni, akár több napon keresztül játszani, leljék örömeiket a játékban.
- Változatos játéktevékenységek gyakorlásával fejlődjön önismeretük.
- Legyenek képesek az elmélyült, kitartó játékra, alakuljon ki bennük az együttjátszás igénye.
- Társas kapcsolataik által gyakorolják a társukkal való együttműködést, tartsák be az együttélési normákat.
- Legyenek képesek problémahelyzetek megoldására, az öröm- és kudarcélmény feldolgozására.
- Egyéni ötleteik alapján legyenek képesek olyan építményeket létrehozni, amelyek egyre pontosabbak és bonyolultabbak.
- Tartsák be a szabályokat, erősödjön feladattudatuk, felelősségtudatuk.
- Ismert meséket, szituációkat szívesen bábozzanak, dramatizáljanak.

2.1. A KÖRNYEZET MEGISMERÉSE, VÉDELME

A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenységek egészét.

Ennek keretében valósul meg komplex módon a hagyományos nevelési területek minden feladata (anyanyelvi-, irodalmi-, zenei-, matematikai-, vizuális nevelés), a természetes gyermeki megnyilvánulások eszközével.

Célja: A gyermekek minél változatosabb tevékenységeken keresztül szerezzenek minnél több tapasztalatot (mozgásos és érzékszervi) az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből. Ezekre a tapasztalatokra építve, ezeket új élményekkel, ismeretekkel gyarapítva jut el a gyermek egyéni és életkori fejlődési ütemét figyelembe véve magasabb szintre.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakuljon ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

Feladata:

A gyermekek tájékozódásának segítése változatos tevékenységeken keresztül a természeti és társadalmi környezetben, így sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása a megismerésben.

Az ismeretszerzés mellett kialakulnak a gyermekben a kulturált, biztonságos életvitel szokásai, az elfogadott viselkedési normák, az érzelmi és erkölcsi viszonyok (toleránsabbak, megértőbbek, türelmesebbek lesznek), fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejező képességük. A környezetet pontosan, valóságszerűen megismerni a cselekvés, a kép, a szó egységében lehet.

Ugyanakkor feladatunk, hogy megőrizzük nemzeti öntudatunkat, népünk kultúráját és néphagyományait.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A témakörök kiválasztása igazodjon a falusi környezetünk sajátosságaihoz.
- A gyermek tájékozódásának segítése a természeti és társadalmi környezetben. Eközben építhetünk a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára.
- A valóság sokoldalú megismertetése (tapintásos érzékeléssel) a játékos cselekedtetés és a mozgásos játék eszközével.
- Olyan feladatok tervezése, melynek során együttműködésre van szükség.
- Folyamatos és alkalomszerű megfigyelések a csoportszobában (élő természetsarok), az udvaron (kertgondozás), közös séták, kirándulások (állandó helyszínen) alkalmával.
- Amit csak lehet a helyszínen, a természetben, élőben figyeljenek meg, és egyre sokoldalúbb tapasztalatszerzés lehetőségével éljék át (hely, idő, eszköz).

- A környezet megismerése során a természet szeretetére, tisztaságának, szépségének védelmére nevelés.
- Alakítsa a kultúra és a biztonságos életvitel szokásait.

A fejlesztés tartalma a külső világ megismerése az óvodai tevékenység, amelyben:

- a gyermekek figyelmének ráirányítása a szűkebb (lakóhely) és tágabb (ország, világ) környezet jelenségeire, az ott élő emberek életmódjára, kultúrájára;
- a gyermekek megismerkednek szűkebb és tágabb környezetükkel (óvoda és a közeli intézmény) iskola;
- megfigyelik az évszakok szépségeit, jelenségeit, tapasztalatokat szereznek az időjárás változásairól, hőhatások (hideg-meleg), fényviszonyok (világosság-sötétség), annak hatásairól az emberre, növény – és állatvilágra;
- az évszakoknak megfelelően a természet kincseiből élősarkot alakítanak ki;
- ismerkednek testükkel, életkoruknak megfelelően bővülnek ismereteik a testfogalomról, lateralitásról, érzékszerveikről, azok ápolásáról, a különböző modalitású ingerek összekapcsolásával rögzülnek a szervezett ismeretek;
- séták, kirándulások alkalmával ismerkednek a különböző közlekedési eszközökkel, szabályokkal;
- a korcsoportnak megfelelően bővítjük a családról, a felnőttek munkájáról, napszakokról, család és nemzeti ünnepünkről, hagyományokról szóló ismereteiket;
- elsajátítják a természettel való együttélés szokásait, a természetbarát magatartást, a takarékos gazdálkodást környezeti erőforrásaikkal, (víz, áram, papír, stb.);
- az állatok, növények tulajdonságait, életmódját, természetes környezetben megfigyelik, gondozzák;
- megismerik az anyagok tulajdonságait (szilárd, folyékony, légnemű), hőhatásra bekövetkező változásokat;
- célkitűzéseinknek megvalósítását az életkori sajátosságok figyelembevételével segítjük.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Közvetlen környezetüket jól ismerjék, érezzék magukat biztonságban.
- Tudjanak bemutatkozni, ismerjék szüleik, testvéreik nevét, lakásuk címét.
- Ismerjék és nevezzék meg a környezetükben élő állatokat és növényeket, tudják csoportosítani megadott szempontok szerint őket (élőhely, életmód), ismerjék óvásukat, védelmüket, gondozásukat.

- Ismerjék a környezetükben lévő intézmények nevét, rendeltetését.
- Tartsák be az alapvető ismerkedés szabályait, magatartásformákat, szokásokat.
- Tegyenek különbséget az évszakok között, jellemző tulajdonságai alapján. Ismerjék az évszakhoz kapcsolódó sajátosságokat.
- Ismerjék fel és nevezzék meg a napszakokat, és a hét napjait.
- Ismerjék a környezetükben lévő színek sötét és világos árnyalatait.
- Tartsák be a gyalogos közlekedés szabályait, ismerjék a környezetük közlekedési eszközeit.
- Gyakorolják a kerékpárral történő szabályos közlekedést.
- Alakuljon ki igényük az esztétikus környezet iránt.
- Védjék a természetet.

2.2. KÖRNYEZETÜNK MENNYISÉGI ÉS FORMAI ÖSSZEFÜGGÉSEI

A gyermek matematikai fogalmakkal a mindennapi életben, a környezet megismerése közben állandóan találkozódik, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük.

Célja: a gyermekeket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, építve a gyermeki spontaneitásra.

Feladata:

- Játékos cselekvések során szerezzenek matematikai tartalmú tapasztalatokat, ismereteket.
- Fedezzenek fel ok-okozati összefüggéseket tapasztalati úton.
- Fejlődjön logikus gondolkodásuk. Törekedjenek az adódó problémahelyzetek megoldására.
- Bővüljenek matematikai fogalmaik (mennyiség, alak, nagyság, tér, sík).

Az óvodapedagógus feladatai:

- A matematika iránti érdeklődés felkeltése és fenntartása.
- Fontos felismerni az egész nap folyamán adódó olyan szituációkat, amelyek alkalmasak matematikai ismeretek közvetítésére, s ezek kihasználására.
- Problémahelyzetek teremtése, amelyben a gyermekek saját logikájuk szerint gondolkodhatnak, átélve a felfedezés örömét, rávezetve őket a hiányosságokra, lehetséges megoldási módokra.
- Az életkori sajátosságok és az egyéni fejlődési ütem figyelembe vétele a sokoldalú tapasztalatszerzés során.
- Biztosítsa, hogy a gyerek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjen differenciált feladatadással.
- A tanulás tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretközvetítő hatásának érvényesítése.
- Matematikai fogalmak, kifejezések megismertetése, tudatosan tervezve meg azokat a tevékenységeket, amelyben a gyermekek olyan matematikai kifejezéseket, fogalmakat ismernek meg, amelyekkel a mindennapi életben állandóan találkoznak.
- Törekedjen arra, hogy a gyermek átélhesse a tudás örömét, mindig megerősítve a helyes matematikai megoldásait, így juttatva őket sikerélményhez.

A fejlesztés tartalma a matematikai gondolkodást megalapozó logikai műveletek foglalja magába

- halmazok képzése
- halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint
- halmazok szétválogatása, bontása részhalmazokra

- halmazok elemeinek sorbarendezeése
- halmazok összemérese becsléssel, párosítással, másolással
- kis számok összkép alapján (0, 1, 2, 3)
- sorba rendezett elemek helye a sorban
- tapasztalatok a darabszám változásairól (sorszámok)
- építések, alkotások szabadon és másolással valamint egy feltétel megadásával
- tevékenységek tükörrel
- tájékozódás térben
- névutók használata a térben és síkban ábrázolt világban
- jó ítélőképeség, szabályok és szempontok önálló kialakítása
- testek és síkmértani formák felismerése, megkülönböztetése a közvetlen környezetben
- tapasztalatok a rövidebb-hosszabb, kevesebb-szélesebb, ugyanolyan kifejezések használatáról (összemérés, egymásra illesztés)

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Legyenek képesek az óvónő kérdéseit, gondolatait megérteni, követni, matematikai jellegű helyzetről, problémáról, saját gondolataikat szabadon is elmondani, egymás állításainak igazságát megítélni.
- Végezzenek jól ismert tulajdonságok szerint válogatást, összehasonlítást, sorbarendezeést.
- Értsék és használják helyesen a mennyiségekkel, a halmazokkal kapcsolatos kifejezéseket (több, kevesebb, ugyanannyi, rövidebb, hosszabb stb.).
- Tudjanak önállóan összemérni mennyiségeket, halmazokat párosítással, az elemek különféle elrendezése esetén is (szín, nagyság, forma).
- Tudjanak előállítani többet, kevesebbet, ugyanannyit különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással.
- Tudjanak számolni 8-10-es számkörben.
- Képezzenek halmazokat megadott vagy választott szempontok szerint.
- Legyenek képesek másolással megépíteni, kirakni a mintával megegyező elemekből, színben és nagyságban eltérő elemekből, térbeli és síkbeli alakzatokat; különféle geometriai tulajdonságok szerint szétválogatni, egyszerű tulajdonságokat megnevezni.
- Tudják megépíteni néhány elemből álló alakzat tükörképét.
- A térben való tájékozódásban építsék és tudják az irányokat, illetve a helyzeteket jelölő névutókat / alá, fölé, elé, mögé, mellé stb. /
- Mindezt síkban is értsék.

3. KÖRNYEZET ÉS ESZTÉTIKA ÖSSZEFÜGGÉSE

A gyermek közvetlen környezetében találkozik először a hangok, illatok, színek, formák, ritmus világával, az élővilág mozgásával, állandó változásával. Élményei, tapasztalatai, ismeretei ezekre az ingerekre épülnek, amelyeket az óvodai nevelés komplex módon építi be az esztétikai nevelésbe.

3.1. ÁBRÁZOLÁS

Célja: A gyermekek tér-, forma-, és színeképzeiteinek gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. Az anyaggal való játék öröme, az alkotás élménye. A gyermeki élmények és tapasztalatok képi szabad önkifejezése. Az ábrázoló tevékenység, a tárgyi világ megismerése, az újraalkotás, a gyermekek számára belülről fakadó, önkéntes tevékenység kell, hogy legyen.

Feladat:

- A vizuális tevékenység iránti vágy felkeltése, az ábrázolóképeség fejlesztése (képi gondolkodás).
- Vizuális nyelv megismertetése (képi, plasztikai kifejező nyelv).
- Környezeti és esztétikai ismeretek nyújtása.
- Kezdeményező, kreatív magatartás kifejlődésének elősegítése.
- A vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata:

- Alkotói képességek megalapozása, a gyermek tér- forma-szín képzetének gazdagításával.
- Az ábrázolási tevékenységhez szükséges feltételek megteremtése – hely, idő, eszköz – változatos lehetőségek biztosítása (élmény).
- A mindennapos ábrázolási tevékenységek állandó helyének kialakítása.
- Az esztétikai értékek meggláttatása a környezetünkben, esztétikai fogékonyság, értékelő képesség fejlesztése.
- Az eszköz biztonságos, célszerű kezelésének megtanítása, az ezzel kapcsolatos szabályok betartatása.
- A gyermekek egyéni fejlettségének, képességének megfelelő segítségnyújtás.
- Ösztönözze a szülőket arra, hogy otthon is teremtsenek lehetőséget gyermekeiknek az ábrázolásra, legyenek büszkék gyermekeik munkájára.
- Neveljen mások munkájának megbecsülésére, a kitartásra, egymás sikerének elismerésére.

A fejlesztés tartalma:

A beszoktatási időszakban a gyermekek spontán érdeklődésére alapozunk, és kihasználjuk az eszközök motivációs szerepét. A játékba integrált ábrázoló tevékenység az egész nap folyamán természetes, magától értetődő tevékenységi forma. A gyermekek önállóan, szabad választás alapján veszik elő az eszközöket, és alkotnak kedvükre.

Rajzolás, festés

A gyermekek firkálás közben magukban, a mozgásban és a mozgás eredményeként létrejött vonalakban, és színekben találják meg örömeiket. A firkálás, mint mozgásos játék a kézügyesség fejlesztése szempontjából nagyon jelentős. Óvodáskorban nő a gyermekek valóság-hű ábrázolásának igénye.

Rajzaikban megjelenik az emberábrázolás fejlettebb foka, környezeti tárgyak, cselekmények saját elképzelés alapján, majd később, a saját élményeken alapuló témákban, a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek, közös élmények eseményábrázolása is.

A képalakítás megjelenik festéssel, zsírkrétával, temperával, filctollal, pasztell krétával, papírragasztással, agyagba-homokba karcolással, nyomattal, természetes anyagok felhasználásával (batikolás, karcolás, gipszöntés, lenyomatok készítése, stb.).

A rajzolás és a festés különféle nagyságú, felületű, formájú anyagra, a képi - plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja a gyermeket, alakítja komponáló képességét. A szükséges eszközök használata során lehetőség nyílik megismerésükre, gyakorlás közben a helyes használatukra.

A spontán ábrázolás lehetősége az egész nap folyamán adott a csoportszobában és az udvaron egyaránt. A gyermekeknek biztosítjuk, hogy rajzaikat önálló rendezési elv alapján kirakhassák, és hosszasan gyönyörködhesseken benne.

Kézimunka jellegű tevékenységek

Az óvodai nevelésben sokszínű tevékenységet jelent (gyurmázás, tépés, vágás, ragasztás, varrás, térplasztika, építés, batikolás, karcolás, gipszöntés, nyomatok készítése).

Ennek gyakorlása közben fejlődik a gyermekek finommozgása, a megfigyelő, problémamegoldó és egyéb képességei, a rész és egész viszonyának (térben) megértése, a térbeli tájékozódás, a háromdimenziós látásmód kialakulása.

A színes formák vágása, tépése is eszköze a kézügyesség, a forma és színismeret fejlesztésének, a különféle formák, alakok és színek közötti tájékozódásnak. Az egyszerű népművészeti motívumok, technikák alkalmazásával sajátos szín és formavilágot ismerhetnek meg a gyerekek. A legváltozatosabb eszközökből a gyermekek különféle építései - a tárgyak és részeik közötti összefüggéseket, külön-külön a részekből egy új keletkezésének a lehetőségét, és mindezek megértését valósítják meg.

A gyermekek tér-, forma-, színképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakul.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Legyen számukra örömteli tevékenység a rajzolás, mintázás, kézimunka, képalakításaikban; egyéni módon jelenítsék meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Ismerjék az ábrázolási technikákat, azokat képesek legyenek önállóan alkalmazni.
- Biztonsággal használják az ábrázolás eszközeit (önálló előkészület, célszerű eszközhasználat).
- Vigyázzanak saját és társaik ruhájára, munkájára, környezetük rendjére, tisztaságára, az eszközök épségére.
- Díszítő jellegű, és írás-előkészítő feladatokat jól és szívesen oldjanak meg.
- Tudnak sormintákat készíteni, 3-5 elem ritmus közvetítésével.
- Önállóan és csoportosan is készítsenek ajándékokat, játékokat, kellékeket, képeket.
- Szívesen készítenek közös munkákat a csoportszoba díszítésére (évszak hangulat, jeles napok).
- A tevékenységben legyenek kitartóak.
- Ábrázolásukat formagazdagság, a színek variálása, bonyolultság, tervszerűség jellemezze:
 - Formaábrázolásukban képesek hangsúlyozni a legjellemzőbb formákat, megkülönböztető jegyeket. Az emberábrázolásban megjelennek a részformák, próbálkoznak egyszerű mozgások jelzésével.
 - Ismerik és megnevezik az alapszínek árnyalatait is, színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket. Rávezethetők a környezet az alkotások színhangulatára.
 - Térbeli tájékozódásuk, térszlelésük fejlett, tevékenyen részt vesznek a téralakításban, térberendezésben. Képalakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat.
- Kezüik ügyesedése tegye lehetővé az egyre tökéletesebb önkifejezés megvalósítását, kézmozgásuk finomodásával legyenek képesek az apróbb, precízebb mozdulatok elvégzésére.
- Szem-kéz koordinációjuk, finommotorikájuk fejlettségével alkalmassá válnak az iskolai élet megkezdésére.

3.2. ANYANYELVIÉSZ AZ IRODALOMI NEVELÉS

Az óvodai anyanyelvi-, irodalmi nevelés (egymástól elválaszthatatlan), az óvodai élet egészét átható folyamat.

A mesének, versnek fontos szerepe van a régi értékek, hagyományok, szokások közvetítésében.

Célja: a nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel, a biztonságos önkifejezés megalapozása, a korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.

A versek zeneiségével, a csodával teli meseélmények segítségével, a gyermek érzelmi, erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása.

Feladata: Az irodalmi érdeklődés felkeltésén, az anyanyelv megismertetésén túl a változatos irodalmi élmények közvetítése (mondóka, vers, verses mese, dramatizálás, bábozás)

A mese levezeti a hangulati feszültségeket, szorongásokat, biztosítja a katartikus élményeket.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Óvónők felkészültségének alapja a kulturált, a gyermek számára érthető nyelvhasználat és artikuláció, az irodalmi érdeklődés és tájékozottság.
- A gyermek életkorának, nyelvi fejlettségének, érdeklődésének megfelelő beszédhelyzetek teremtése, és irodalmi alkotások kiválasztása.
- A magyar gyermekköltészet a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre, természetesen kapcsolva az éppen aktuális téma vagy napi esemény sorába. Az anyagot úgy állítsa össze, hogy tartalmazzon mondókát, verset, mesét, elbeszélést, folytatásos történetet.
- Szükséges olyan gyermekirodalmi művekből álló gyűjtemény kialakítása, amely segíthet a tevékenységek kezdeményezésekor.
 - A mese – vers tevékenység legfontosabb óvónői feltétele a hatásos érdeklődést felkeltő előadásmód.
- A meséléshez, verseléshez, dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges körülmények (hely, idő, eszköz) biztosítása.
- A nyugodt légkör által az érzelmi biztonság megteremtése.
- Állandó “mesélő kuckó” létrehozása, a korosztálynak megfelelő képeskönyvek kiválasztása, megismertetése.
- Az irodalmi tevékenység eszközeinek biztosítása. Csak annyi és olyan kellékek felhasználása, illusztrálásra, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.
- Egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvónő személyes példájával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés), beszédhelyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek

közötti kommunikációt, bővítse szókincsüket, adjon lehetőséget a metakommunikációs ismereteik (gesztus, arckifejezés, testtartások) bővítésére.

- Fordítson kellő figyelmet az egyéni törődést igénylő gyermekekre, tudatosan készülve arra, hogy felébressze bennük a kedvet a mondókázásra, verselésre, mesélésre.

A fejlesztés tartalma:

Óvodánkban minden nap jelen van a verselés, mesélés, mondókázás spontán vagy szervezett formában, de mindenképpen tervezett módon.

Csoportunkban vannak állandó mesélő helyek - a szőnyegen, a mesélő kuckóban – ahol meghitt körülményeket teremtve, zavartalanul mesélhetünk, verselhetünk (zene, gyertyagyújtás, - elsősorban elalvás előtt).

Délelőtt inkább a kisebbeknek, délután elalvás előtt pedig a nagyobbaknak szóló hosszabb lélegzetvételű mesék kerülnek feldolgozásra.

Az óvodába kerülő gyermek számára az első igazi irodalmi élményt a mondókák, hőcögtetők, simogatók, tapsoltatók, hintáztatók, egyszerű láncmesék, rövid versek, állatokról, természetről szóló népmesék, műmesék nyújtják. Ezeket gyakran ismételtetjük.

Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával ismerkednek a bábokkal. A kicsik dramatizáló játéka többnyire csak az eszköz megszerzésére irányul, a cselekmény megjelenítése egy-egy jellemző mozzanat egyéni eljátszásában kimerül.

Szívesen lapozgatják a leporellókat, a felhívó jellegű színes, nagyméretű képeskönyveket. Teret adunk az otthonról hozott könyvek nézegetésének.

Az egyszerű meséken keresztül fokozatosan rászoktatjuk a gyermeket a mese figyelmes végighallgatására.

Később egyszerűbb, de több versszakos mondókákat rövidebb ismétlésekkel, refrénekekkel tagolt, vidám, pattogó ritmusú, ringató és táncos ritmusú verseket válogatunk. A versek témái között az évszakok, a gyermekek és felnőttek világa jelenik meg.

Mesék közül gyakoriak az állatokról szóló népmesék, egyszerűbb szerkezetű műmesék, gyermekek, felnőttek világáról szóló történetek.

A mondókák köréből a változatos kiszámolók, menetelők, szoknyafogók, a találós kérdések, mulattató mondókák, tréfás beugratók, felelgetők, csúfolók, szólások, mondások közül válogatunk.

A nagyobbaknak több versszakos természetről, állatokról, családról, gyermekekről szóló érzelmi töltésű vagy humoros verseket választunk. Megjelennek a bonyolultabb műmesék, elbeszélések, történetek; bonyodalmas, tréfás állat és tündérmesék a népmesék köréből.

Dramatizáláskor a kelléktár az átváltozáshoz szükséges kellékekkel, a gyermekek ötleteinek felhasználásával bővül (táskák, övek, szalagok, kalapok, köpenyek stb.).

A résztvevők a szerepeket egymás között felosztják, saját vagy társuk szereplését kommentálják. Az anyanyelvi nevelésnek és a játéknak egyaránt szerves része a bábozás, dramatizálás, melyen keresztül tükröződnek a gyermekek irodalmi élményei, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal. A gyermek kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, érzelmeit, ezáltal fejlődik személyisége. A bábok mozgatása közben fejlődik szem-kéz koordinációja, finommotorikája, testsémája, saját testéhez viszonyítva a báb mozgatását, ezáltal fejlődik észlelése (látási, hallási, és mozgásos), valamint térpercepciója.

Ezen tevékenységek közben használja az általa ismert verbális kifejezéseket, a mesében hallott szófordulatokat.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Csendben végighallgatja a mesét, tekintetén látszik a belső képzeleti kép.
- Alakuljanak ki az érthető, kifejező, hatásos és meggyőző beszédképesség alapjai.
- Maguk is kezdeményezzenek mesemondást, meséljenek a kisebbek és a maguk szórakoztatására.
- Használják a magyar népmesék kifejezéseit, jellemző szófordulatait, ezek épüljenek be a szókincsükbe is.
- Legyenek képesek megkezdett történet, mese folytatására, saját fantáziájukkal kiegészítve azt.
- Mondjanak önállóan hosszabb, többversszakos verseket, szívesen ismételgessék, gyakorolják játék közben is a korábban megismerteket.
- A gyermek, játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogat.
- Az elhangzott vers, mondóka, mese ismétlését kéri.
- Dramatizáláskor, bábozáskor a szerepeket önállóan osszák fel maguk között, a történeteket szőjék bele játékukba, alkalmazzák önálló kreatív ötletüket.
- Használják önállóan az eszközöket, ezek elkészítésében aktívan vegyenek részt.
- Alakuljon ki igényük a könyvek tisztelete iránt, azokat szívesen, a napi tevékenységek részeként használják.
- Alakuljon ki beszédfigyelmük, fejlődjön gondolkodásuk, képzeletük, szándékos figyelmük, fantáziájuk, erősödjön beszédképességük, beszédkedvük.
- Használják a metakommunikációs jelzéseket, jól kommunikáljanak a környezetükben élőkkel.
- 10 mondókát, 6-8 verset megjegyez, 15-20 verset meghallgat az év folyamán.

3.3. ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉK

Célja: A közös éneklés, mozgás, zenei tevékenység örömének megéreztetése, a zenei ízlés, esztétikai fogékonyság fejlesztése, a zenei anyanyelv megalapozása.

Zenét szerető és értő egészséges lelkű, kulturált, boldog emberré nevelés – a zene eszközeivel.

Feladata:

- Az éneklési kedv felébresztése, a zenei érdeklődés felkeltése, a zenei ízlés formálása.
- Ismerjenek meg minél több népi mondókát, énekes játékot, ezek éneklése közben fejlődjön hallásuk, éneklési készségük, ritmusérzékük, harmonikus szép mozgásuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítsa az éneklés és mozgásos játékok alkalmainak lebonyolítását, az érzelmi motiváltságot, a kezdeményezések mozgás-, és zenei anyagának a gyermekek életkori sajátosságaira épülő kiválasztását.
- A zenei anyagot úgy válogassa össze, hogy az érzelmi közelség, a hangterjedelem, a ritmuskombinációk, és a mozgásanyag megfelelő legyen az adott csoportnak.
- Céltudatosan fejlessze a mozgáskészséget, találjon ki változatos mozdulatokat, serkentse a gyermekeket is erre, hogy alkotó fantáziájuk a táncban is kibontakozhasson.
- Igényesen válogassa a zenehallgatás anyagát.
- A zenei anyag ajánlás, de ettől el lehet térni, ha a csoport fejlettségi szintje megkívánja.
- A környezet hangjainak, zörejeinek megfigyelésével, énekkel, zenével a gyermekek éneklési kedvének felkeltése, a szép, tiszta énekre szoktatás.
- Zenei fogékonyságuk alapozása, az ehhez szükséges feltételek biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal.

A fejlesztés tartama

A zene az énekszó örömtelivé, vidámmá varázsolja az óvodánkban töltött napokat. A zenei nevelés fontos eszköze nevelőmunkának.

Az ének-zenei tevékenység semmi mással nem pótolható, alapot ad a zenei készségek, képességek gyakorlására, elsősorban a hallásfejlesztésre és a ritmusérzék fejlesztésére.

Célunk, hogy szorongásait levetkőzve, felszabadultan játszanak gyermekeink, tapasztalják meg újra és újra a közös éneklés örömet.

Szabadidőben folyamatosan jelen van a zene az énekszó, a nap bármely szakában a gyermekek hangulatának, kezdeményezésének megfelelően alakul. A zenei nevelés eszközei a gyermekek által elérhető helyen vannak.

Az éneklés, zenélés felkelti a gyermekek érdeklődését, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó ének-zenei tevékenység során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

A gyermekek a dalos játékok, népi mondókák - játékok megismerésével, azok eljátszásával, a népszokások apró elemeivel is találkozhatnak, amely segítik azok továbbélését.

Gyermekkorban a jó, értékes zene hatása életre szóló. Zenehallgatással felkeltjük gyermekeink nemes zene iránti érdeklődését is.

A szervezett ének-zenei tevékenység fejleszti a gyermek ritmus, hallás, és komplex zenei képességeit:

Ritmusfejlesztés:

- egyenletes lüktetés megéreztetése (különösen fontos)
- dalok, mondókák ritmusának megfigyeltetése
- tempóérzék fejlesztése és az ettől eltérő különbségek felismerése
- ütemérzék fejlesztése különféle mozgások összekapcsolásával
- táncos lépésekkel ismerkedés

Hallásfejlesztés:

- hangmagasság iránti érzék
- hangszín érzék
- dinamikai érzék
- éneklési készség
- tonális érzék
- hangápolás, hangképzés fejlesztése

Komplex képességfejlesztés:

- formaérzék (motívumok hosszának megéreztetése)
- emlékezőképesség dalfelismeréssel, visszhangjátékkal
- improvizációs készség, kreativitás (ritmikai, dallami játékok)
- belső hallásfejlesztés

A kötelezően szervezett mozgástevékenységek is előkészítői az óvodai zenei nevelésnek. Az ott alkalmazott változatos térformák, különféle járások, futások, ugrások, kartartások beépíthetők az ének-zene mozgásanyagába.

A zörejek, - mint zenei hangok - és egyéb hanghatások, általában mozgással együtt jelennek meg, ezáltal a hallás- és ritmusérzék fejlesztése komplex módon érvényesül.

Fontos a tiszta éneklési készség fejlesztése, ezt segíti a minél több természetes énekhang hallása, és a gyermekeket körülvevő világban a zenei hangok felfedeztetése.

Dalos játékok illetve dalok kiválasztásának szempontjai:

- kapcsolódjanak az adott évszakhoz, ünnepekhez, az éppen aktuális környezeti témához, könnyen elsajátítható legyen
- hangkészlete alkalmazkodjék a gyermekek életkorához, fejlettségéhez
- pozitív érzelmeket közvetítsen
- érzelmileg is rá tudjanak hangolódni a gyerekek

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Örömmel kezdeményezzenek dalokat, mondókákat, játszanak dalos játékokat.
- Ismerjenek játékos táncmozdulatokat, változatos térformákat, alkalmazzák is azokat.
- Figyelmesen hallgassák az éneket, hangszereken előadott dalt. (népdalok, műzenei szemelvények, más népek gyermekdalait)
- Egyénileg is szívesen énekel.
- Egyéni képességeihez mérten igyekszik tisztán, szép szövegkiejtéssel mondókázni, énekelni, dallammotívumot visszaadni.
- Meg tudja különböztetni az egyenletes lüktetést a dal ritmusától, a különbséget kifejezi cselekvéssel, énekléssel, mozgással.
- Vissza tud tapsolni szöveges ritmusmotívumokat.
- Érzékeli a tempó különbséget, azt mozgással is be tudja mutatni.
- A tempó különbséget összekapcsolja más zenei fogalom párokkal.
- Koordinált a mozgása önmagához és a csoporthoz képest is.
- Ismeri az egyszerű játékos, táncos mozgásokat, és képes ezt önmagához viszonyítva esztétikusan kivitelezni.
- Biztonsággal használja a ritmushangszereket, képes azon lüktetést, ritmust, motívumhangsúlyt hangoztatni, csoporttársai énekét hangszerrel kísélni.
- Ismerje és alkalmazza a zenei fogalom párokat (halk-hangos, gyors-lassú, magas-mély)
- Érzékeny a környezet és a természet hangjaira, figyeli és megkülönbözteti a hangszínek finom eltéréseit, a zörej- és beszédhangokon is.
- Képes a dallambújtatásra.
- Érzékeli a dallammotívum hosszát, és képes annak térbeni szemléltetésére, visszaéneklésére.
- Képes belső hallás alapján dalok, mondókák ritmusának hangoztatására.

4. MUNKA

Célja: Olyan készségek, szokások, tulajdonságok kialakítása, melyekkel a gyerekek képesek lesznek saját szükségletük kielégítésére, melyek pozitívan befolyásolják a környezethez való viszonyukat, közösségi kapcsolataik alakulását, kötelességtudatukat. A munkához való pozitív viszony kialakítása munkajellegű játékos tevékenységeken keresztül.

Feladata: A munkavégzéshez szükséges képességek (kitartás, akaraterő, önállóság, felelősség-érzet, önértékelés, értékelés, céltudatosság) kialakítása.

Éljék át a munka örömét. Tanulják meg tisztelni a munkát végző embert, munkavégzés közben alkalmazkodjanak egymáshoz.

Becsüeljék egymás munkájának eredményét.

Tapasztalat útján fedezzék fel a munka hasznosságát, szükségességét.

Legyen sikerélményük a munkavégzés során.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítsa a munkatevékenység alapvető feltételeit (hely, idő, megfelelő méretű eszköz, lehetőség, légkör).
- A munkaeszközök számára olyan hely biztosítása, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják azokat.
- A különböző típusú munkajellegű tevékenységek megtervezése, a gyerekek életkorának megfelelő feladat megválasztása, a munka céljának pontos megjelölése.
- Fontos szempont, hogy amire a gyermek képes, ne végezze el helyette!
- Biztonsági feltételek megteremtése, baleset, sérülés megelőzése.
- Fokozatosan vezesse be az egyes munkafajtákat, ismertesse meg a gyermekeket az egyes munkafogásokkal, a munka mennyiségét fokról-fokra növelje.
- Mintát adjon a pontos és kitartó munkavégzéshez.
- Következetesen kísérje figyelemmel a gyermekre bízott feladatok elvégzését.
- A gyermekek egyéniségét, fejlettségét figyelembe véve végezze az értékelést.
- A munka mindig örömet jelentsen számukra.

A munkajellegű tevékenység a személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutat. A gyermeknek önként vállalt, örömmel végzett játékos tevékenysége, mely segíti a tapasztalatszerzésben, a környezet megismerésében, a munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, tulajdonságok alakításában (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság).

Önkiszolgálásnál a gyermeket a saját személyükkel kapcsolatos feladatokkal, annak sorrendjével ismerkednek meg. Ide tartozik a testápolás, öltözködés, ruhaneműik, használati tárgyaik rendben tartása, kulturált étkezési szokások kialakítása.

Nagy szerepe van a közösségi kapcsolatok fejlesztésében, mert közben alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok, amely elősegíti a kapcsolatok színesebbé, bensőségesebbé válását. Nevelő ereje nagyhatású, mert kialakítja a gyermekekben a munka játéktól eltérő jegyeit, ízlésformáló hatásával fejleszti esztétikai alkotóképességüket.

A munka jellegű tevékenység a gyermektől belső figyelmet, kötelességvállalást és annak fejlesztését igényli. A kedvvel végzett munka hatására alakul ki a gyermekben a munkavégzés készsége és szokása. Eközben megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, az alapfogásokat, ismerkednek a munkafázisok sorrendjével.

Munkafajták:

Önkiszolgálás:

A munkafajták közül kiemelt szerepe van az önkiszolgálásnak (testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása)

A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt próbáljanak önállóan elvégezni. A vegyes csoport előnyét kihasználva hagyjuk, hogy a gyermekek saját képességeik szerint kortól függetlenül akkor végezzék el a tevékenységeket, amikor már képesek rá.

Alkalomszerű munkák:

Az alkalomszerű munkák (egyéni megbízatások, segítség az óvónőnek) általában előre nem meghatározhatók, nem tervezhetők, nem a szokás, a begyakorlottság irányítja, ezért pontosabb magyarázatot, jobb szervezést igényel. A gyerekek pontosan tudni kell, hogy mit várnak el tőle, hogy azt teljesíteni tudja. Az egyéni fejlettségi szintek fokozott figyelembe vétele szükséges.

Közösségi munkák:

Ezek a munkafajták a közösség érdekében végzendők, így speciális akarat, érzelmi fejlesztésre adnak lehetőséget a nevelés folyamatában (feladattudat, figyelemösszpontosítás).

- ***Naposi munka:***

4-5 éves kortól fokozatosan vezetjük be.

A naposok kiválasztása asztalonként, napostábla alapján történik, a naposok jelvényt viselnek.

A naposi munkát ebédeltetésnél látják el a gyerekek.

Ebédnél minden gyerekeknek kijelölt helye van, egy-egy asztalnál különböző életkorú gyerekek ülnek, így további nevelési feladatok megvalósítására is lehetőség nyílik (kisebbségi segítése, mintaadás). Nagycsoportban a naposi munka kiegészül a foglalkozáshoz szükséges eszközök kiosztásával, elrakásával.

- **Növény és állatgondozás:**

Óvodánkban a téli madáretetésen kívül az állatok gondozását nem tartjuk szükségesnek, hiszen a gyermekek otthon vagy közvetlen környezetükben, természetes körülmények között gondozhatják az állatokat.

Fontosnak tartjuk az élősarok kialakítását, ahol az összegyűjtött terméseket, magvakat, leveleket tároljuk, ahol a virágokat gondozhatják.

Óvodánkban van virágos- és konyhakertje.

A kerti munka megfigyeltetését kibővítjük a közeli kertekben rejlő lehetőségekkel, így is erősítve a jó kapcsolattartást a családokkal.

- **Környezet rendjének megőrzése:**

Magába foglalja mindazokat a tevékenységeket, amelyek belső és külső környezetünk rendjének megteremtését szolgálják.

Segítünk a járdák, udvarrészek tisztántartásában, a füves részek gondozásában (locsolás, söprögetés, gereblyezés, csoportszobák ünnepek előtti nagytakarítása, mosás, törölgetés, polcrendeztetés, játékvalogatás stb.).

- **Felelősi munka:**

- Mosdófelelős.

Óvodánkban ezt a feladatot a nagyok látják el, egyéni vállalkozás alapján.

- Kisebbségi segítése.

Gyermekeinket úgy neveljük, hogy az idősebbek szívesen vegyenek részt fiatalabb társaikról való gondoskodásban, de ez nem válhat terhevé számukra.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Legyenek képesek szükségleteiknek megfelelően önállóan ellátni magukat (öltözködés, testápolás).
- Önállóan és igényesen végezzék a napi munkát, és egyéb alkalmi munkatevékenységet.
- Segítsenek szívesen az óvoda rendjének, tisztaságának fenntartásában.
- Aktívan vegyenek részt a teremrendezésben, ágyazásban.
- Tartsák számon a kapott megbízásokat, azokat önállóan végezzék el.
- Ismerjék a munkavégzéshez szükséges szerszámokat, eszközök helyes használatát, közben szerezzék tapasztalatokat a munkavégzés célszerű sorrendjéről (terítés).
- Szívesen és önállóan végezzenek környezetszépítő munkát.
- Segítsék társaikat, ahol erre szükség van.

5. TANULÁSI TEVÉKENYSÉG

Célja: A gyermekek készségeinek és képességeinek alakítása, és fejlesztése.

Feladata: A gyermekek ismereteinek magalapozása tapasztalatszerzés által; a testi-, szociális-, és értelmi érettség kialakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Érzelmileg biztonságos, nyugodt légkörben, gazdag, sokszínű- és tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása.
- A tanulás feltételeinek megteremtése, a gyermekek cselekvő aktivitása a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás biztosítása.
- Az egész nap folyamán adódó helyzetek kihasználása.
- Építsen a gyermekek kíváncsiságára, érzelmi beállítottságára, főként önkéntelen figyelmére.
- Sok-sok cselekvéssel, mozgással, tevékenykedtetéssel biztosítsa a sokoldalú érzékelést.

A fejlesztés tartama:

- utánozósos minta- és modellkövetés, magatartás és viselkedéstanulás,
- szokások alakítása
- spontán, játékos tapasztalatszerzés
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvónők által irányított megfigyelések,
- óvónő által kezdeményezett foglalkozásokon történő tanulás.

Óvónőink szabadon döntenek az alkalmazott módszerek megválasztásában. Folyamatosan törekszünk módszertani kultúránk kiművelésére, hogy módszereink kiválasztásakor érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Értsék és oldják meg az egyszerű feladatokat.
- Türelemmel várják meg, még rájuk kerül a sor.
- Érdeklődjenek környezetük tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Legyenek kitartóak a feladatok megoldásában, végrehajtásában.
- Jelenjen meg a tanulás alapját képező szándékos figyelem.
- Legyenek képesek együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőttekkel és társaikkal.
- Alakuljon ki feladattudatuk.
- Rendelkezzenek elemi ismeretekkel önmagukról és környezetükről.

- Életkoruknak megfelelő munkatempóval dolgozzanak.
- Tudjanak egyre több szabályhoz alkalmazkodni, és késleltetni szükségleteik kielégítését.
- Él bennük az iskola, a tanulás utáni vágy.
- Tevékenységük eredményét reálisan értékelik.

1. Felzárkóztatás

Célja: a személyiségfejlődésben egy-egy területen lelassult gyenge képességekkel rendelkező, magatartászavaros, sajátos nevelési igényű gyermekek - egyéni képességeihez mért – intenzív fejlesztése.

Feladata: játékos, prevenciós és korrekciós foglalkozások szervezésével a sikeres iskolai beilleszkedéshez, a tanuláshoz szükséges alapfunkciók megalapozása.

Az óvodapedagógus feladata:

- a probléma feltérképezése,
- visszalépés arra a szintre, ahol még biztonságosan mozog a gyermek,
- elég idő és gyakorlási lehetőség, módszerek és eszközök biztosításával a lemaradás csökkentése.

A fejlődés olyan folyamat, amely az adott gyermek spontán érése és a környezet kölcsönhatása nyomán alakul ki.

A nem megfelelő szociokulturális háttérből érkező, valamint a sajátos nevelési igényű gyermek esetében az óvodának nagyobb szerepet kell vállalnia fejlesztésben.

A fejlesztés a gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő eszközökkel történő támasznyújtás. Célja az éppen fejlődő domináns struktúrák kibontakozásához és begyakorlásához biztosítani az optimális szociális és tárgyi feltételeket. A fejlesztés kapcsán prevencióról, korrekcióról valamint tehetséggondozásról beszélhetünk. Munkánkat segítik a Nevelési Tanácsadó munkatársai.

A fejlesztés alapelvei:

- Nyugodt körülmények között történjen.
- Jó hangulat jellemezze a foglalkozásokat.
- A gyermek belső motivációjára építünk.
- Mindig előzzék meg a különböző fejlettségi- és szűrővizsgálatok, amelyek segítenek behatárolni a lemaradás területét, mértékét.
- Szervesen illeszkedjen a nevelési programba.

- A fejlesztésnél a gyermek meglévő tapasztalataiból, tudásából induljunk ki, fokozatosan haladjunk a nehezebb dolgok felé.
- Mindenben közelítsünk az általános elvárásokhoz, használjuk ki a természetes alkalmakat.
- A fejlesztés szője át a nap egészét, alkalmazza azt a pedagógus.

2. Tehetséggondozás

Feladata: a meglévő erősségek további fejlesztése, biztos bázissá való alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A szülők figyelmének felhívása a gyermek kiemelkedő képességére.
- Megfelelő tárgyi feltételek biztosítása a tehetség kibontakoztatásához.
- Differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazása.

A program alkalmazása során felfedezhetők azok a gyerekek, akik bizonyos területeken kiemelkedő képességekkel rendelkeznek.

A különböző területeken tehetséges gyermekeket a csoporton belül fejlesztjük; törekedve, hogy meglévő képességeit kibontakoztassuk, erősítsük.

Olyan tevékenységeket biztosítunk számukra, amely elősegíti tehetségüknek kiteljesedését. Ráirányítjuk a szülők figyelmét a kiemelkedő képességre, és segítséget nyújtunk a további fejlesztés lehetőségeinek megtalálásában. (szakemberhez való irányítás, versenyeken való részvételi lehetőség, pályázatokon való részvétel)

VII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE, MŰKÖDÉSE

1. CSOPORTSZERVEZÉS

A gyermeklétszámból adódóan egy vegyes életkorú csoport szervezésére van lehetőségünk.

A vegyes életkorú csoportszerkezet kedvező fejlődési környezetet biztosít, hiszen nagyobb lehetőség nyílik az egyéni bánásmód, és a differenciált foglalkoztatás megvalósítására.

- Életszerűbb, családisabb a csoportélet.
- A kicsik beilleszkedése hamarabb lezajlik, segítik a testvérek és a nagyobbak a kapcsolatteremtést.
- A csoportban már meglévő szokásrendszer, hagyományok, társas kapcsolatok fokozzák a kisebbek biztonságérzetét, fejlesztően hat rájuk.
- Megteremtődnek az utánzás, a modellkövetés feltételei a gyerekek között.
- Eredményesebb a szocializációs tanulás, felgyorsul az önállóság fejlődése.
- A különböző részterületeken lemaradt gyermekeket úgy lehet fejleszteni, hogy ne érezzék magukat hátrányba azonos korú társaikhoz képest.

A vegyes életkorú csoport irányítása az óvónőtől nagyfokú rugalmasságot, fokozottabb felkészültséget és önképzést kíván.

Csoportszervezésnél fő feladatunk a jó csoportléggkör, a gyermekek közötti együttműködés (egymásra figyelés, alkalmazkodás, összetartozás érzése), óvó-védő szeretet kialakítása.

Fő elv, hogy a gyermekeket a csoportban azonos jogok és kötelességek illessék meg. Nem zavarhatják egymást, nem lehetnek egymás terhére.

2. NAPIREND

Óvodánk 7⁰⁰-tól 16⁰⁰-ig tart nyitva.

A napirend összeállításánál a következő szempontokat tartjuk fontosnak:

- A szervezett tanulást is játékba integráljuk, rendszerességét, folyamatosságát, komplexitását a NAPIREND szavatolja.
- Napirendünk, biztosítja a gyermekek számára az életkori sajátosságokból adódó fő tevékenység maximális időkeretét.
- Biztosítson a gyermekeknek minél több időt és lehetőséget a játékra, mozgásra, levegőzésre.
- Igazodjon az évszakok változásaihoz, a település adta (falusi környezet) lehetőségeihez.
- Rugalmas keretei tegyék lehetővé, hogy a gyermekek a saját életritmusuknak megfelelően és a szülők lehetőségeihez igazodva érkezzenek, illetve távozzanak az óvodából.

- Rugalmas életszervezést biztosít.

Napirend javaslat szeptember 1-től május 31-ig.

A tevékenységek			
kezdet	vége	időtartalma	A tevékenység megnevezése
7 ⁰⁰ közben 8 ³⁰ -tól	11 ⁰⁰	4 ⁰⁰	A gyermekek fogadása, beszélgetés Szabad játék Étkezés előkészítése, folyamatos tízórai. Játékba integrált tevékenységek: - Mese vers, dramatikus játékok - Rajz, mintázás, kézimunka - Ének- zenei képességfejlesztés - Mindennapos testnevelés - Kötött foglalkozás
11 ⁰⁰	12 ⁰⁰	1 ⁰⁰	Játék a szabadban - Mozgásos játékok, edzés - Énekes játékok - Csoportos tapasztalatszerzések, séták
12 ⁰⁰	13 ⁰⁰	1 ⁰⁰	Testápolás, ebéd előkészítése, Ebéd. Testápolás, pihenés előkészítése,
13 ⁰⁰ közben 14 ³⁰ -tól	16 ⁰⁰	3 ⁰⁰	Pihenés, játék, hazabocsájtás - altatás mesével, altatódallal, halk zenével - pihenés. - Folyamatos ébredés - Testápolás, uzsonna - Egyéni fejlesztések - Szabad játék, levegőzés

Napirendjavaslat június 1-től augusztus 31-ig

A tevékenységek			
kezdet	vége	időtartalma	A tevékenység megnevezése
7 ⁰⁰ közben 8 ³⁰ -tól	12 ⁰⁰	5 ⁰⁰	A gyermekek fogadása, beszélgetés, játék Étkezés előkészítése, folyamatos tízórai. Játék a szabadban Mozgásos játékok, edzés Mindennapos testnevelés Mese, dramatikus játékok Rajz, mintázás, kézimunka Énekes játékok Kirándulás
12 ⁰⁰	13 ⁰⁰	1 ⁰⁰	Testápolás, ebéd előkészítése, Ebéd. Testápolás, pihenés előkészítése
13 ⁰⁰ közben 14 ³⁰ -tól	16 ⁰⁰	4 ⁰⁰	Pihenés, játék, hazabocsájtás altatás mesével, altatódallal, halk zenével pihenés. Folyamatos ébredés Testápolás, uzsonna Játék a szabadban

3. HETIREND

A szervezett tanulási lehetőségek tevékenységrendszerét HETIREND-ben tervezzük meg.

Célja: hogy a harmonikus személyiségfejlesztés tudatos legyen, a fejlesztés terén egyenlő hangsúlyt kapjon minden terület.

A hetirend készítés elvei:

- Feleljen meg a gyermekek életkori sajátosságainak, a csoport életkori összetételének.
- Legyen rugalmas, biztosítson rendszerességet.
- Minden napnak legyen profilja.
- Minden nap tartalmazzon mese-vers-, és mozgásos tevékenységet.
- Az egyes napok tevékenységei változatosak legyenek, az ülő foglalkozásokhoz, mozgásos szervezett tevékenység társuljon.

Az óvodai nevelés témaköreit a környezet megismerésére nevelés köré csoportosítjuk, így valósulhat meg a komplexitás lényege, hogy egy-egy témát több oldalról megközelítve dolgozzunk fel.

Tehát egy-egy környezetismereti téma köré építkezünk, a sokoldalú tevékenykedtetésre, tapasztalatszerzésre és élményszerű átélésre alapozva, beépítjük a kapcsolódó zenei, irodalmi anyagot és ábrázoló technikát, matematikai tapasztalatszerzési lehetőségeket.

Egy-egy témakör hetirendben történő feldolgozásának módja:

- Témakör megjelölése
- A feldolgozás folyamata (kapcsolódó élmények, vagy jeles napok, néphagyományok, szokások, természetvédelmi feladatok, elvégezhető kísérletek megjelölésével)
- A közös élmény hatása (erkölcsi, közösségi nevelés, szokás-szabály rendszer...)
- A téma feldolgozása során érvényesíthető fejlesztési célok
- Kapcsolódó irodalmi, zenei, matematikai tapasztalatok
- Kapcsolódó könyvek, képzőművészeti és zenei alkotások

A foglalkozási ágakat nem kezeljük mereven, így valósul meg a komplexitás lényege, hogy egy-egy témát több oldalról megközelítve dolgozzuk föl.

Hetirendünkben meghatározzuk ugyan az óvónő által szervezett tevékenységek napját, de mindezt a gyermeki érdeklődéshez, spontán kezdeményezéseihez igazítva rugalmasan kezeljük. Munkánk során érvényesül a kötetlenség és a kötöttség. A foglalkoztatási formákat úgy szervezzük, hogy egyaránt oldottak, játékosak, élményszerűek legyenek.

Óvodánkban a testnevelésminden korcsoport számára kötelező.

Kis és középső csoportban a kötetlenség a meghatározó, bárközepő csoportban alkalomszerűen megjelenik a kötött foglalkozás, a tevékenység tartalmától függően.

Úgy gondoljuk, hogy a 6-7-8 éves életkorban szükség van a kötelező foglalkozásokra, melynek mértékéről az óvodapedagógus dönt a konkrét téma feldolgozásakor.

A foglalkozások szervezése a nevelési év során:

3-4 évesek:	november 1-től – május 31-ig
4-5 évesek:	október 1-től – május 31-ig
6-7-8 évesek:	szeptember 15-től – május 31-ig

4. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI

Óvodai nevelőmunkánk során az ismeretek közvetítésével, a közösen átélt élményekkel tudjuk megalapozni, lerakni a hazaszeretet csíráit, alapozni a természetes műveltséget, a nemzeti és népi hagyományok ápolását, továbbvitelét.

Az ünnepek, megemlékezések rendje, a hagyományok ápolásával kapcsolatos feladatok:

A gyermekek műsorral ünnepelnek a következő ünnepélyek alkalmával:

- Anyák napja
- Évzáró
- Ballagás

Ezen ünnepek nyilvánosak, és azonos időpontban is szervezhetők, továbbá nyíltak, meghívhatók a szülők és más vendégek is.

A gyermekek megemlékezéssel ünnepelnek a nemzeti ünnepek alkalmából:

- Október 23.
- Március 15.
- Június 4.

A gyermeki élet hagyományos ünnepei az óvodában:

- Mikulás
- Farsang
- Húsvét
- Gyermeknap
- Családnapi (Addig szerveződik, míg a szülők igényt tartanak rá.)

Megünneplésüket az éves munkaterv tartalmazza.

Csoporton belül közös megemlékezés történik a gyermekek név- és születésnapjáról.

Népi hagyományok ápolása körében történik:

- Jeles napokhoz kapcsolódó szokások megismertetése
- Népi kézműves technikákkal való ismerkedés

Tanulmányi kirándulások, séták, színház-, és sportnapok szervezése a munkaterv szerint történik.

5. ÓVODÁNK DOKUMENTÁCIÓS RENDSZERE

Jogi dokumentáció:

- Alapító okirat
- Törzskönyv
- Helyi nevelési program
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Házi rend

A csoport dokumentumai:

- Csoportnapló
- Óvodai éves munkaterv
- Óvodai felvételi előjegyzési napló
- Felvételi és mulasztási napló
- Óvodai szakvélemény

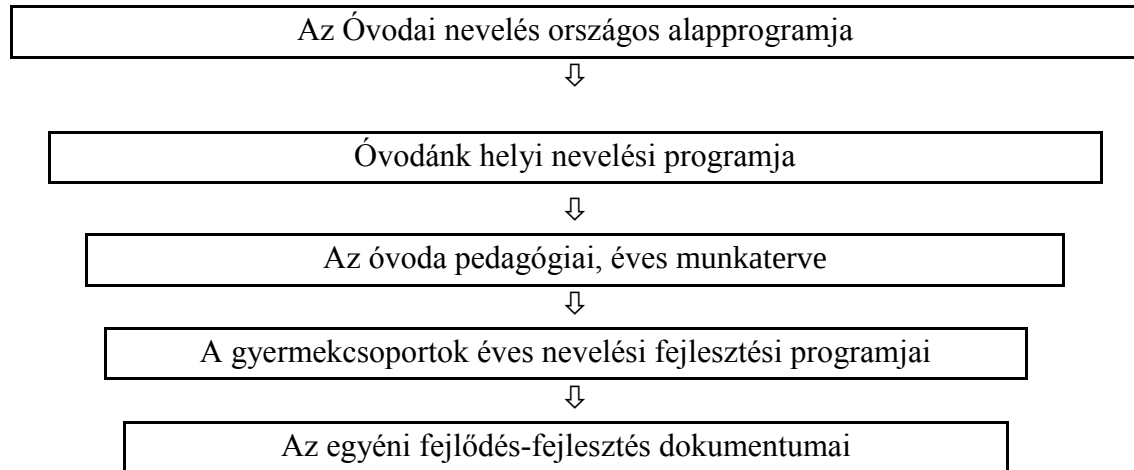
Az egyéni fejlesztés dokumentációi:

- Egyéni fejlődési, fejlesztési napló

6. ÓVODÁNK ÉRTÉKELÉSI ELLENŐRZÉSI RENDSZERE

Az ellenőrzés, értékelés alapjának, és segítőeszközének, az óvoda szakmai dokumentumait tekintjük.

Szakmai dokumentumaink egymásra épültség szerint:

A csoportok fejlesztési programját csoport naplóban tervezzük.

Követelmény az, hogy tartalmazza:

- ✧ A gyermekcsoport **szokás és szabály rendszerét** (hetirend, napirend, együttélés és együttműködés szabályai, érintkezési szokások, eszközök használata, helye).

Tervezésének időkeretét az első tanévnyitó értekezleten dönti el a nevelőtestület.

- ✧ **Eseménytervet** és szervezési feladatokat (ünnepek, kirándulások, események, rendezvények szervezési feladatai, határideje...stb.).

- ✧ **Tevékenységi tervet**

(Műveltség tartalmak közvetítésének célja, feladata, eszközei, tevékenységei)

Időkerete: 2 heti tervezés, azonban az aktuális téma függvényében eltérő lehet.

Az **óvónő munkáját** elsősorban az óvónő **önmaga** ellenőrzi, értékeli, a gyermek fejlődése tükrében. Ebben a munkájában **segíti** őt az **óvodavezető, ellenőrzései során**. A nevelőmunka hatékonyságát, minőségét elemző, értékelő látogatásait, ellenőrzési terve tartalmazza.

Az óvodavezető ellenőrzésének feladata: figyelemmel kíséri, hogy az óvónők közül kit, hogyan segíthet a fejlődésben, kinek mit ajánlhat a kibontakozáshoz.

A program ellenőrzése, értékelése:

A program ellenőrzésében és értékelésében az óvodavezető irányításával, az egész nevelőtestület részt vesz.

Az értékelés alapja: a programban tervezett „A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére” című programelemek összevetése a gyermekek tényleges fejlettségi szintjeivel.

Fejlesztő munkánk teljes tartalma a DIFFERENCIÁLÁSON alapul

Vezérelvünk: Minden gyermek önmagához való fejlesztése, az egyéni szükségletek kielégítése minden területen.

A differenciálás gyakorlati megvalósítása:

- Sokoldalú, komplex, tudatos tervező munkánkkal biztosítjuk az egyenletes fejlődést, a prevenciót.
- A lemaradásokat, részképesség hiányokat rendszeresen kiszűrjük, és tudatos egyéni fejlesztési stratégiát dolgozzunk ki korrekációs céllal.
- Az átlagosnál fejlettebb szinten teljesítő gyermekek számára egyénre szabott tehetséggondozást biztosítunk. (Az adott területen több feladat, mélyebb tartalom adása, eszközök, lehetőségek állandó biztosítása.)
- Különös figyelmet szentelünk a hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak csökkentésére.

A fejlődés várható jellemzői

- Érdeklődése, kíváncsisága eléri azt a szintet, hogy önként és örömmel vesz részt a tanulásban.
- Képes saját motiváltságából kiinduló erőfeszítésre is.
- Betartja az eredményes tanuláshoz szükséges szokásokat.
- Ismeretei birtokában képes elemi következtetésekre, ok-okozati összefüggések felfogására,
- Képes a látott és hallott információk összekapcsolására.
- Képes relációkat észrevenni, relációs szókincse gazdag.
- Képes szándékosan figyelni. Figyelmének tartalmi és terjedelmi szintje, megosztása, koncentrációja képessé teszi a feladatok egyre eredményesebb elvégzésére.
- Már felfedezhető nála a szándékos bevésés és felidézés.
- Feladattudata, kitartása, munkatempója és értelmi képességeinek szintje alkalmassá teszi az iskolai élet megkezdésére.

VIII. GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM

Célja: A gyermek jogainak érvényesítése, személyiségfejlődésének elősegítése, nevelése, gondozása, ellátása, erkölcsi, anyagi érdekvédelme a rendelkezésünkre álló pedagógiai, szociális, és jogi eszközökkel.

A gyermekvédelemben a prevencióra, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzésére helyezzük a hangsúlyt. A megszüntetésében az elsődleges a segítségnyújtás és az együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal, más segítő szakemberekkel.

Feladata:

- Feltárjuk azokat a körülményeket, amelyek a gyermek fejlődését hátrányosan befolyásolják, illetve veszélyeztetik.
- Célzott segítségnyújtással a probléma minél hatékonyabb kezelése, a súlyosabbá válás megelőzése érdekében.
- A különböző területeken lemaradás mutatható, valamint a beilleszkedési problémákkal küzdő gyermekek differenciált fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodai és családi nevelés összehangolásával a nevelőpartneri viszony megteremtése.
- Családlátogatások megszervezése, visszatérő látogatások a problémás esetekben.
- A nehéz szociális háttérrel rendelkező vagy tanulási zavarral küzdő gyermekek problémáinak feltárása, kezelése.
- Tudatos odafigyelés az egészségügyi problémával küzdő gyermekekre.
- Védő - óvó intézkedések megtétele, jelentéskészítés.
- Folyamatos feljegyzéskészítés a gyermek személyiségfejlődéséről.
- Kapcsolattartás megszervezése a nevelési intézményekkel, a pedagógiai szakszolgáltatás intézményeivel, egészségügyi szervekkel, gyermekjóléti szolgálattal.
- Speciális fejlesztés a gyenge teljesítményt nyújtó gyermekeknél.

A gyerekek védelme a gyermek családban történő nevelésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői, vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

A gyermekvédelem dokumentumai által meghatározott feladatok:

- Minden olyan törvényi rendelkezést figyelembe veszünk, amelyek a gyermeki jogok és a családvédelem szempontjából meghatározóak.
- Biztosítjuk a gyermekek számára azt a óvodai nevelést, ellátást, mely által a gyermekek érzelmileg, értelmileg, mentálisan eléri az iskolában lépéshez szükséges fejlettséget.
- Veszélyeztetettség esetén segítséget nyújtunk a veszélyeztető helyzet elhárításához, és a gyermek saját családjában történő további nevelkedéséhez.
- Fajra, nemre, színre, nyelvre, vallásra, származásra való tekintet nélkül hátrányos megkülönböztetést nem teszünk, a gyerekeket egyenlő bánásmódban részesítjük, hiszen a különbségtétel, kizárás, korlátozás vagy kedvezés hátrányos megkülönböztetésnek minősül.

Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek óvodai nevelése

A közoktatásról szóló 1993.évi LXXIX. törvény 2006. évi módosítása értelmében:

- Hátrányos helyzetű az a gyermek, akit a jegyző védelembe vett, és akik gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak.
- Halmozottan Hátrányos Helyzetű az a gyermek, akinek a törvényes képviselőjét ellátó szülője, óvodás gyermek esetén legfeljebb az iskola 8. évfolyamát fejezte be,
- akit tartós nevelésbe vettek.

A halmozottan Hátrányos Helyzet megállapításához nyilatkozatot ad a szülő. A nyilatkozattétel önkéntes. (A 20/1997. (II.13.) Korm. Rend. 7. melléklete: Nyilatkozat a halmozottan Hátrányos Helyzet megállapításáról.)

Óvodába lépéskor a szülőt tájékoztatni kell a nyilatkozattétel lehetőségéről.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek a rendszeres gyermekvédelmi támogatáson felül járó további kedvezményekre, támogatásokra válnak jogosulttá.

Formái:

- ingyenes étkezés az óvodában,
- óvodáztatási támogatás,
- kötelező óvodai felvétel.

A hátrányok kialakulásához vezető tényezők:

- alacsony jövedelem, fogyasztási szint,
- rossz lakáskörülmények,
- a szülők alacsony iskolázottsága,
- válás, újraépülő családok, élettársi viszonyok,
- tartós betegség, fejlődési rendellenesség (epilepszia, szívbetegség, cukorbetegség, asztma, lisztérzékenység)
- elhanyagoltság

Amennyiben a hátrányok halmozódnak, és a család nem tud kiemelkedni helyzetéből, a gyermek **halmozottan hátrányos helyzetűvé** válik, ami gyakran veszélyeztetettséghez vezet.

A veszélyeztetettség kialakulásához vezető tényezők:

- a gyermek testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy a gondozó környezet nem biztosítja (elhanyagoló nevelés, gondozás)
- családban a devianciák halmozott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás)

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése:

Fejlesztő munkánk teljes tartalma a differenciáláson alapul.

Vezérelvünk: Minden gyermek önmagához való fejlesztése, az egyéni szükségletek kielégítése minden területen.

A differenciálás gyakorlati megvalósítása:

- Sokoldalú, komplex, tudatos tervező munkánkkal biztosítjuk az egyenletes fejlődést, a prevenciót.
- A lemaradásokat, részképesség hiányokat rendszeresen kiszűrjük, és tudatos egyéni fejlesztési stratégiát dolgozunk ki korrekciós céllal.
- Az átlagosnál fejlettebb szinten teljesítő gyermekek számára egyénre szabott tehetséggondozás biztosítunk. (Az adott területen több feladat, mélyebb tartalom adása.)
- Különös figyelmet szentelünk a hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak csökkentésére.

Érzelmi fejlesztés:

Gyakran érzékenyebbek, mentálisan sérültek a szociális hátrányban szenvedő gyermekek. Fontos számukra az érzelmi biztonság megteremtése, igénylik a testkontaktust, a szeretetteljes odafordulást. Gyakori beszélgetéseket kezdeményezünk, így elmondhatják negatív élményüket is. Megértéssel, együttérzéssel hallgatva oldódik szorongásuk.

A csoportszellemet úgy alakítjuk, hogy minden gyermek más egyéni külső és belső tulajdonságokkal rendelkezik, így másságával együtt elfogadható és szerethető.

Társas együttműködés közben tanulják meg az egymás felé fordulást, egymás segítségét, vagyis az értelmes szeretetet. Tudják tolerálni társaik esetleges „rossz napjait” is.

Megkeressük a pozitívumaikat, és ezeket kiemeljük csoporttársaik előtt. Elősegítjük egyéniségük kibontakozását.

Testi fejlesztés:

Elhanyagoltság, alultápláltság esetén keressük az okokat. Segítséget nyújtunk a problémák megszüntetéséhez: ingyenes étkeztetés, helyes étkezési és higiénia szokások ismertetése, orvosi vizsgálat kérése.

A gyermekek testi fejlődésében mutatkozó rendellenességet mozgásfejlesztő tornával javítjuk, szükség esetén szakemberhez küldjük.

Értelmi fejlesztés:

Egyéni fejlesztési tervekkel és módszerekkel segítjük a differenciált fejlesztésüket.

Fejlesztjük mindazokat a készségeket, képességeket, amelyek az iskolai életbe való zökkenőmentes beilleszkedéshez, a korai kudarcélmények elkerüléséhez szükségesek.

A gyermek pozitív énképe erősödjön, kapjon egészséges önbizalmat.

IX. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD KAPCSOLATA

1. A SZÜLŐ, A GYERMEK, AZ ÓVODAPEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

Célja: Az óvodai nevelés a családdal együttnevelve, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését.

Feladata:

- Kezdeményezzük a kapcsolatteremtés, együttműködés legmegfelelőbb módját.
- Óvodapedagógusok segítőitársai legyenek a szülőknek gyermekük nevelésében.
- Megismertetjük a szülővel az óvoda nevelési koncepcióját, ismerjük az egyes családok nevelési szokásait, értékrendjét, tapintatosan befolyásoljuk az életmód jó szokásainak alakítását.
- Megkönnyítjük a beszoktatást, biztosítjuk az anyás beszoktatás lehetőségét.
- Lehetőséget adunk a szülőknek, hogy betekintsenek az óvoda napi életébe, képet kapjanak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, magatartásáról, fejlődéséről.

A kapcsolattartás formái:

- Beiratkozás az első személyes kapcsolat felvétele.
- Családlátogatás (családi szokások megismerése, anamnézis felvétele).
- Anyás beszoktatás (szülői igény szerint).
- Egyéni beszélgetések (napi kapcsolat).
- Fogadóóra (egyéni beszélgetések előzetes időpont egyeztetés után).
- Hirdetőfalon tájékoztatás.
- Nyíltnap.
- Közös program (sportprogram, gyermeknap, kirándulás, vetélkedők, ügyességi játékok)
- Közös ünnepek (Anyák napja, Évzáró).
- Munkadélutánok (ünnepek előkészítése)

2. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

- A meglévő kapcsolattartási formák fenntartásában minőségi változtatásra törekszünk.
- Az egyenrangú, őszinte, nyitott kapcsolat hatékonyabbá tétele.
- Nevelési elveink és a családok igényeinek optimalizálása, közelítése.
- Igényünk a kölcsönös elismerés és bizalom fokozása.
- Elvárjuk, hogy a szülők éljenek felkínált kapcsolattartási formák lehetőségével.

X. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A program érvényességi idejének kezdete önálló intézményként:

2013. január 1-től visszavonásig

A program módosítását javasolhatja:

- A szülők közössége
- A fenntartó
- A nevelőtestület tagjai

A módosítás elfogadásáról minden esetben a nevelőtestület dönt.

A helyi nevelési programunk módosításának lehetséges indokai:

- Törvényi változások
- Hálózatbővítés, leépítés
- Szervezeti átalakítás
- A nevelőtestület más program bevezetését igényli
- Egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol.

A program módosításának előterjesztése minden esetben írásban történjék.

A program felülvizsgálatának mechanizmusa:

- A nevelési programot 5 év elteltével felülvizsgálni szükséges.
- A nevelőtestület vagy változatlan formában elfogadja, vagy módosítást eszközölhet.
- A nevelési program a Képviselő-testületi határozat alapján kerül jóváhagyásra.

A nevelési programot az érintett szülők igény szerint megtekinthetik az óvónők tudtával az óvoda Gazdasági Irodájában:

Tiszagyulaházi Aprajafalva Óvoda, Tiszagyulaháza, Jókai ú. 7.sz.

XI. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. Egyetértését nyilvánította:

Szülők közössége

.....

.....

.....

Dátum:.....

2. Elfogadta:

Intézmény nevelőtestülete

.....

Dátum:.....

3. Jóváhagyta:

Tiszagyulaháza Község Önkormányzata
Képviselő- testülete

.....

Dátum:.....

5. Tájékoztatásul megkapták:

.....

Dátum:.....

.....

Dátum:.....

.....

Dátum:.....

6. Irattári szám:.....

TARTALOMJEGYZÉK

I. ÁLTALÁNOS RÉSZ

1. Bevezetés..... 1. oldal
2. Törvényi háttér 2. oldal
3. Az óvoda jogi státusza, adatai 3. oldal

II. HELYZETELEMZÉS

1. Az óvoda bemutatása 4. oldal
2. Gyermeklétszám alakulása 5. oldal
3. Személyi feltételek 5. oldal
4. Tárgyi feltételek 6. oldal

III. ALAPELVEK

1. Az óvodai nevelés pedagógiai alapelvei 7. oldal
2. A nevelésben alapelv 7. oldal
3. Küldetésnyilatkozat 7. oldal
4. Jövőkép 7. oldal
5. Óvodakép 8. oldal
6. Gyermekkép 8. oldal
7. Pedagóguskép..... 8. oldal
8. Szülőkép 8. oldal

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATA.....9. oldal

V. NEVELÉSI KERETEINK

1. Egészséges életmód alakítása 10. oldal
 - 1.1. Gondozás 10. oldal
 - 1.2. Testi nevelés 12. oldal
2. Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása 15. oldal
3. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása 19. oldal
 - 3.1. Anyanyelvi és kommunikációs nevelés 20. oldal

VI. TEVÉKENYSÉGFORMÁINK

1. Természetes gyermeki megnyilvánulások 22. oldal
 - 1.1. Mozgás 22. oldal
 - 1.2. Játék 26. oldal
 - 2.1. A környezet megismerése, védelme 31. oldal
 - 2.2. A környezetünk mennyiségi és formai összefüggései 34. oldal
3. A környezet és esztétika összefüggései..... 36. oldal
 - 3.1. Ábrázolás 36. oldal
 - 3.2. Anyanyelvi és az irodalmi nevelés 39. oldal
 - 3.3. Ének-zene, énekes játék 42. oldal
4. Munka 45. oldal
5. Tanulási tevékenység 48. oldal

VII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE, MŰKÖDÉSE

1. Csoportszervezés 51. oldal
2. Napirend 51. oldal
3. Hetirend 54. oldal
4. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei 56. oldal
5. Óvodánk dokumentációs rendszere 57. oldal
6. Óvodánk értékelési, ellenőrzési rendszere 58. oldal

VIII. GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM 60. oldal

IX. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD KAPCSOLATA 63. oldal

X. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS 64. oldal

XI. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK 65. oldal